



Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Bakalářská práce

Prorodinná opatření na úrovni obce ve vybrané lokality

Vypracoval: Zdislava Žáková

Vedoucí práce: Mgr. Aleš Novotný

České Budějovice 2014

Abstrakt

Tématem bakalářské práce jsou prarodinná opatření na úrovni obce ve vybrané lokalitě. Práce se zabývá prarodinnou politikou na úrovni obce, objasňuje základní pojmy týkající se prarodinné politiky a představuje dokumenty, jež obsahují jednotlivá opatření související s prarodinnou politikou.

Práce je rozdělena na dvě části – část teoretickou a část praktickou. Teoretická část bakalářské práce obsahuje základní teoretická východiska důležitá pro realizaci praktické části. První kapitola obsahuje definice pojmu rodina z různých pohledů a vymezuje základní funkce rodiny. Zahrnut je rovněž vývoj rodinného soužití a současné postavení rodiny ve společnosti.

Praktická část práce obsahuje popis jednotlivých dokumentů týkajících se rodinné politiky a dále obsahovou analýzu těchto dokumentů.

Základní metodou, jež byla užitá, je metoda obsahové analýzy. Pomocí této metody byly analyzovány dva typy dokumentů – dokumenty týkající se prarodinné politiky na úrovni obce a dále koncepce prarodinné politiky sestavené státem.

Teoretická východiska důležitá pro zpracování daného tématu byla čerpána především z odborné literatury a materiálů vydaných Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR. Jednalo se především o doporučení týkající se sociální a prarodinné politiky obecně i na úrovni obcí a dále vybrané právní normy, které se k dané problematice vztahují. Data vztahující se k rodinné politice obce Benešov u Prahy byla získána studiem dokumentů z archivů jednotlivých odborů Městského úřadu v Benešově a dále vlastním průzkumem realizovaným v zařízeních poskytujících sociální služby z oblasti prarodinné péče.

Cílem práce bylo zjistit, jaká opatření rodinné politiky realizuje město Benešov u Prahy, a tato opatření analyzovat. V rámci analýzy bylo zjišťováno, jaká je nabídka příslušných sociálních služeb, která zařízení je nabízejí a v jaké kvalitě a zda je nabízená kapacita dostatečná. Dále bylo zjišťováno, nakolik jsou opatření prarodinné politiky realizována v rámci obce Benešov u Prahy v souladu s doporučeními Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (pomocí techniky sekundární analýzy dat) a jaká je

reálná účinnost těchto opatření. Bylo tedy provedeno srovnání s koncepcí rodinné politiky státu.

Výzkumná otázka, jež byla formulována na začátku šetření, zní: Jakým způsobem a formami obec Benešov realizuje cíle a opatření rodinné politiky?

Výzkumem bylo zjištěno, že prarodinná opatření realizuje město Benešov různými formami a způsoby. Nejčastější formou je dotační řízení pro neziskové organizace, které mají ve své náplni služby pro rodiny. Velmi propracovanou oblastí v rámci prarodinné politiky města je komunikace s rodinami. Město má webové stránky na vysoké úrovni, veškeré informace jsou aktuální, tištěné publikace jsou zde k dispozici i v elektronické podobě.

Město má rozsáhlou síť služeb. Ve službách pro rodiny je na dobré úrovni poradenství, péče i prevence. Některé služby jsou zde však omezené, některé chybí úplně. Pro rodiny s nejmenšími dětmi chybí realizace dětských koutků.

Provedená šetření ukázala, že rodinná politika obce Benešov u Prahy je na relativně dobré úrovni, probíhá v souladu s prarodinnou politikou státu a respektuje specifické potřeby obyvatel.

Klíčová slova

Dítě, rodina, rodinná politika, stát, prarodinná opatření, Benešov u Prahy.

Abstract

The topic of this Bachelor Degree thesis is the pro-family measures adopted at a municipal level at one specific location. My work focuses on pro-family policies at a municipal level, explains the fundamental concepts associated with pro-family policies and presents documents containing particular pro-family measures.

The thesis is divided in two parts – a theoretical and a practical one. The theoretical part of my Bachelor Degree thesis includes the fundamental theoretical foundations important for the implementation of the practical part. The first chapter outlines definitions of family from different perspectives, and describes family's fundamental functions. Also included is the evolution of family as a unit and the current position of family in society.

The practical part of my thesis describes the individual documents concerned with family policies, and an analysis of the contents of these documents.

The key method implemented is the content analysis method. Using this method, I analysed two types of documents – pro-family documents at a municipality level and pro-family policy strategies set up at a national level.

The theoretical bases essential for my understanding of the topic were distilled especially from specialised texts and from documents issued by the Ministry of Labour and Social Affairs of the Czech Republic. In particular, they encompassed recommendations concerning social and pro-family policies in general, as well as at a municipal level, and also included a selection of laws and regulations associated with the topic. The data on pro-family policies of the Municipality of Benešov u Prahy were obtained through studying archival documents of particular departments of the Benešov Municipal Office, and by means of an independent research conducted in facilities providing social services associated with pro-family care.

The thesis's objective was to find out what pro-family policies are implemented by the town of Benešov u Prahy, and to analyse these policies. As a part of the analysis, I determined what relevant social services are offered, which facilities offer them, and what is the services's quality, and whether the service is offered in quantities that are

sufficient. Furthermore, it was established to what extent are the Benešov-u-Prahy-municipality pro-family policies consistent with the recommendations of the Ministry of Labour and Social Affairs (using the technique of secondary data analysis), and what is the real efficiency of these policies. In fact, I compared actual municipality-level policies with national government family policies.

The research question postulated at the beginning of my survey was: "What manners and forms does the Municipality of Benešov use to implement the objectives and measures of family policies"?

My research established that the Municipality of Benešov implements pro-family policies in a variety of forms and manners. The most frequent method is subsidy proceedings aimed at NGOs that offer pro-family services. Among the most developed areas of pro-family municipal policies is Benešov's communication with families. Benešov's website is at a high level, all information is up-to-date, printed documents are available in electronic format as well.

The Municipality of Benešov has a wide network of services. Its family related services are at a good level in many aspects - advisory, care, and prevention. However, some types of service are only limited or missing altogether. Families with babies lack "baby-corner establishments".

The research that I conducted showed that the family-related policies of the Municipality of Benešov u Prahy are at a relatively good level, and they are consistent with national pro-family policies, and that they respect the specific needs of its inhabitants.

Key words

Child, Family, Family Policy, State, Pro-family Measure, Benešov u Prahy.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 14. 8. 2014

.....

Zdislava Žáková

Poděkování

Chtěla bych touto cestou poděkovat vedoucímu práce panu Mgr. Aleši Novotnému za ochotu a odbornou pomoc a mému vzácnému manželovi Josefovi za velkou oporu a trpělivost při mém studiu.

Obsah

Úvod.....	10
1 SOUČASNÝ STAV	12
1.1 Rodina	12
1.1.1 Funkce rodiny	13
1.1.2 Rodina v současnosti	14
1.2 Rodinná politika.....	15
1.2.1 Státem doporučená opatření rodinné politiky.....	15
1.2.2 Rodinná politika a její cíle	17
1.2.3 Instituce v rámci rodinné politiky.....	19
1.2.4 Oblasti rodinné politiky	19
1.3 Regionální rodinná politika a její cíle.....	22
2 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÁ OTÁZKA	26
2.1 Cíl práce.....	26
2.2 Výzkumná otázka	26
3 METODIKA.....	27
3.1 Charakteristika použité metody	27
3.2 Zdroje dat pro sekundární analýzu dokumentů.....	28
3.3 Technika výzkumu.....	31
4 VÝSLEDKY.....	34
4.1 Služby pro rodiny.....	34
4.1.1 Školství	34
4.1.2 Sociální služby.....	36
4.2 Prostor města přátelský rodinám.....	41
4.3 Přímá podpora rodin	43
4.4 Sladění rodinného a pracovního života.....	43
4.5 Komunikace s rodinami	47

4.6 Dotační tituly a fondy	49
5 DISKUZE	50
ZÁVĚR	56
SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY	58

Úvod

Tématem bakalářské práce jsou „Prorodinná opatření na úrovni obce ve vybrané lokalitě“. Pro potřeby výzkumu jsem zvolila město Benešov u Prahy, neboť se jedná o lokalitu, kterou znám. Téma rodinné a prorodinné politiky je mi velice blízké a silně se mě dotýká, protože mám velkou rodinu a osobní zkušenosti, jak je rodinná politika na úrovni obce důležitá.

Obce jsou základními aktéry regionální rodinné politiky. Podle zákona o obcích (zákon č. 128/2000 Sb.) s uplatněním principu subsidiarity má obec pečovat o základní sociální potřeby občanů. Rodina, jako přirozená sociální jednotka státu, by měla být zohledněna ve všech oblastech politiky. Dle vládního dokumentu „Rodinná politika na úrovni krajů a obcí“ z roku 2008 mají obce v rámci rodinné politiky zejména funkci reprezentativní, koncepční, koordinační, organizační a informativní. Obecným cílem rodinné politiky na regionální úrovni je zejména posilovat schopnost rodin jednat kompetentně, vytvořit rámcové podmínky pro diferencovanou podporu rodin v jejich jednotlivých vývojových fázích a pomoci rodinám, které samy nedokážou zvládnout různé formy rodinné zátěže a související problémy. Dále je cílem rodinné politiky vytvářet společensky příznivé klima vůči rodině, a to formou podpory autonomie rodiny založené na stabilních celoživotních vztazích se zaměřením na péči o děti a další závislé členy rodiny. V neposlední řadě má rodinná politika na úrovni municipalit vytvářet vhodné podmínky pro harmonizaci rodinného a profesního života, podporovat dostupnost služeb pro rodiny na bázi široké spolupráce sítě veřejných i soukromých subjektů.

Cílem bakalářské práce je analyzovat na základě zvolených dokumentů prorodinná opatření realizovaná městem Benešov a na základě této analýzy vyhodnotit úroveň těchto opatření, stanovit nedostatky a formulovat doporučení pro praxi, která by umožnila dále naplňovat koncepci prorodinné politiky vydanou Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR.

Zdrojem informací pro praktickou část práce se stal především Strategický plán rozvoje města, Závěrečný účet města, Komunitní plán sociálních služeb, Plán prevence

kriminality a Plán protidrogové prevence. Všechny sledované dokumenty byly získány prostřednictvím Městského úřadu Benešov a jeho webových stránek.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí – teoretické a praktické. Teoretická část práce obsahuje hlavní východiska potřebná pro orientaci v dané problematice. Úvodní kapitoly objasňují především pojem rodina, shrnují základní funkce rodiny a charakterizují současnou podobu rodiny. Následující kapitola definuje pojem rodinná politika, uvádí cíle rodinné politiky a představuje základní instituce zabývající se touto koncepcí.

Praktická část práce obsahuje popis základních výzkumných metod a subjektu výzkumu. V další kapitole jsou prezentovány výsledky analýzy sledovaných dokumentů a následně formulována doporučení pro praxi. Závěrečná kapitola obsahuje shrnutí zjištěných výsledků a vyvození závěru.

1 SOUČASNÝ STAV

1.1 Rodina

Rodina představuje tradiční a nejdůležitější uskupení zajišťující výchovu dítěte. Tato kapitola se zabývá stručným vymezením rodinného uskupení a jednotlivých vztahů v rodině. Jsou zde uvedeny různé definice rodiny a nejdůležitější fakta dotýkající se jejího fungování.

Rodina složená z manželského páru a jeho přímých potomků představuje základní společenskou jednotku známou ve všech lidských společnostech. V různých společnostech však může mít různé postavení v široké sociální síti. Může vykazovat rozdílné vazby a vztahy k širšímu příbuzenstvu nebo ke kmenovému společenství, také může mít různou strukturu nebo odlišné rozložení rolí a moci (1). Lüscher chápe rodinu jako celek rozličných konstelací takové formy života, jež obsahuje minimálně dvougenerační soužití dětí a rodičů, přičemž má trvalý charakter a vykazuje pevné vazby mezigenerační a vnitrogenerační solidarity (2). V současné společnosti je rovněž možné v některých případech pozorovat snahy o co nejširší vymezení pojmu rodina tak, aby se stal relevantním pro jakoukoli formu soužití dvou i více lidí bez závislosti na mezigeneračním elementu či na přítomnosti dětí nebo institucionální vazbě (3).

Z hlediska státu je institut manželství ekonomicky nejvýhodnější formou soužití. Manželé jsou vzájemně zajištěni, vztah vykazuje větší míru stability. V manželské rodině se vyskytuje podstatně méně sociálně-patologických jevů a prostředí této rodiny je příznivé pro život a výchovu dětí. Hartl uvádí, že rodina je charakterizována z hlediska psychologie jako společenská skupina spojená manželstvím či pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí (4). Rodina je pro společnost velmi důležitá, neboť je nejideálnějším společenstvím, v němž z mladé generace vyrůstá tvořivý a nesobecký jedinec.

1.1.1 Funkce rodiny

Jednou z nejdůležitějších funkcí rodiny je péče o dítě a jeho výchova. Dítě se podle vzoru svých rodičů učí a zdokonaluje, přejímá jak kladné, tak i negativní vzorce chování. Mezi základní funkce primární rodiny patří:

- *Reprodukční funkce* – Rodina stále zůstává základní jednotkou plození nové generace; ve všech známých společnostech se sice rodí děti i mimo manželství, ale nikde není ilegimita výslovně schvalována.
- *Hospodářská funkce* – V každé rodině se musí hospodařit, vést domácnost, vyrábět. V současné průmyslové společnosti je tato funkce značně oslabena – rodina je převážně spotřební jednotkou, která nejčastěji dovršuje pouze finální fázi výroby. Některé výrobní prvky však z rodiny nemizí ani v současné době.
- *Emocionální funkce* – Rodina poskytuje emoční uspokojení všem svým členům – v dobrých podmínkách rovnoměrně, tedy bez toho, aby se tak dělo na úkor ostatních.
- *Socializační funkce* – Rodina uvádí dítě rozhodujícím způsobem do lidské společnosti, učí je základním způsobům společenského chování a předává mu základní kulturní statky společenství (1).

Za vůbec nejdůležitější funkci rodiny lze považovat socializační funkci, je však možné se setkat i s dalšími. Jak uvádí Reichel, mezi základní poslání rodiny patří sociálně-reprodukční funkce, kdy se jedinec učí v rodině schopnosti sociálně žít. Dítě je seznamováno rodinou se společensky platnými hodnotami i normami, kdy rodina předává svým členům sociální know-how, sociální status, čímž dochází k reprodukci sociálních nerovností (5).

Další úloha je kulturně-reprodukční. Rodina seznamuje své členy nejen s kulturou společnosti, ale i s hodnotami, normami nebo jazykem, přičemž je učí praktickému životu. Dochází tak k naplnění kulturní kontinuity společnosti, kdy je dle Reichela kulturní dědictví předáváno rovněž dalším generacím, což umožňuje

funkce kulturně-reprodukční. Je nutné zdůraznit, že každá funkce rodiny je významná a je nutné, aby všechny stály v neustálé rovnováze jako celek (5).

1.1.2 Rodina v současnosti

Každá doba s sebou nese určité změny. Výrazný byl v tomto ohledu příchod moderní doby, industriální společnosti. Do života rodiny se v industriální době vměšují nejrůznější instituce. Velmi se rovněž proměnily role v rodině. Současná rodina předává potomkům především možnost vzdělání. Oproti tomu v rodině žijící v dřívější době bylo zvykem přenechávat majetek. Vzdělání se stává stále důležitějším, přičemž sílí potřeba prosazovat individuální zájmy nad zájmy rodiny. Klesá porodnost, děti žijí v rodinách bez otce nebo s otcem nevlastním, roste rozvodovost. Současné rodinné vazby již nejsou tak pevné, ženy ve velké míře spíše touží po kariéře či životu s dítětem, kdy muže potřebují pouze pro početí (6). Vznikají také a jsou registrovány partnerské svazky dvou homosexuálně orientovaných mužů či žen. Těmto párům zatím není umožněno legálně adoptovat a vychovávat děti, ale další posun a vývoj je navzdory různým názorům odborné i laické veřejnosti otázkou budoucnosti.

Sirovátka uvádí, že při hledání faktorů zapříčiňujících přeměny v rodinném a reprodukčním chování, vychází z postojů van de Kaa z roku 1987, přičemž tyto změny spojuje s hodnotovými a kulturními změnami. Vyznačují se podle něj pluralizací a individualizací hodnot a životních stylů, ale také identit. Již zde se prosazuje ženská emancipace a snaha o zrovnoprávnění žen, přičemž vzrůstá emocionální funkce rodičovství, jež může být saturována pouze jediným dítětem v rodině (7).

Někteří autoři, mezi které patří například Paloncyová, uvádí, že pluralizace se objevuje u západoevropských rodin již od 70. let 20. století, přičemž u východoevropských je možné pluralizaci sledovat od 80. let 20. století (8).

Rabušic dodává, že rodinné chování se dříve projevovalo velkým množstvím uzavřených sňatků a vysokou porodností, rovněž byla patrná značná potratovost a rozvodovost. Sňatky i porody se uskutečňovaly na počátku reprodukčního období ženy. Socialistická vláda podporovala pracovní zapojení žen, ale taktéž podporovala porodnost, čímž se vracela naše země zpět k tradičním typům rodiny. Modernizace

se však zastavila. Došlo ke zničení některých prvků průmyslové společnosti, přičemž vývoj se vrátil k tradičním strukturám, jež měly samozřejmě vliv i na rodinné chování (9).

V současnosti dochází k přeměně hodnot společnosti, změně hodnot u mladé generace, což může být velkým problémem. Řada odborných studií se zabývá proměnou hodnot, jako například empirické sociologické kvantitativní výzkumy hodnot v České republice (např. výzkum CVVM). Někteří autoři, jako Inglehart nebo Lipovetský, se věnují studiím zaměřeným na materiální a postmateriální hodnoty. Lipovetský pak sděluje:

„Konzumní společnost vytvořila ve velkém chronickou touhu po zboží, vyvolala epidemii nákupního viru a vášně po novotách, prosadila životní styl ukotvený v materialistických hodnotách. Projevem druhé fáze je obsesivní shopping, horečnatá touha po předmětech, eskalace potřeb, spektakulární hojnost a plýtvání. Spíše než o „byrokratickém naprogramování každodennosti“ zde můžeme mluvit o odstranění vlivu tradice ze spotřební sféry. Životní styl se stává soukromou záležitostí“ (10).

Lipovetský dále uvádí, že konzumní společnost se neomezovala pouze na rychlé zvyšování průměrné životní úrovně. Zároveň zde působí stimulace touhy, reklamní euforie, představa luxusních dovolených, sexualizace znaků i těl. Donucování je v této společnosti nahrazeno sváděním, povinnost hédonismem, spořivost utrácením, slavnostní důstojnost humorem, disciplína osvobozením a budoucí přísliby se nahradily prožíváním přítomností. Druhá vývojová fáze se prezentuje jako „společnost touhy“, v níž je každodennost naplněna představami konzumního štěstí, luxusních dovolených a mladistvou módou. Zásadní kulturní transformaci navodila adolescentní mytologie osvobození nestarající se o budoucnost (10).

1.2 Rodinná politika

1.2.1 Státem doporučená opatření rodinné politiky

V tabulce č. 1 je uveden přehled státem doporučených opatření, která by obec měla zohlednit ve své rodinné politice a zabývat se jimi při tvorbě komunitního

plánování a rozpočtů. Opatření vychází z dokumentu Národní koncepce rodinné politiky vydaného Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR v roce 2005. Na tento dokument navazuje Metodické „doporučení“ Rodinná politika na úrovni krajů a obcí, rovněž vydané MPSV, které představuje obecná doporučení týkající se rodinné politiky. Výše zmíněné dokumenty by měly sloužit jako doporučení pro tyto orgány.

Tabulka 1: Státem doporučená opatření prorodinné politiky

1. SLUŽBY PRO RODINY	a) Služby péče o děti	MŠ, ZŠ, dětské koutky, mateřská a rodičovská centra, školní družiny...
	b) Služby zaměřené na podporu funkce a soudržnosti rodiny	Těhotenství, narození dítěte, rodina s malým dítětem, posilování rodičovských kompetencí, posilování manželských a partnerských vztahů, prevence sociálního vyloučení rodičů, vztahy mezi rodiči, dětmi, prarodiči, vícečetné rodiny, rodiny s dětmi se zdravotním postižením, rodiny ohrožené domácím násilím.
2. SLADĚNÍ PRACOVNÍHO A RODINNÉHO ŽIVOTA		Poradenství pro rodiče, kvalifikační a rekvalifikační kurzy, podpora flexibilních forem práce, vytváření pracovních příležitostí.
3. PROSTOR MĚSTA PŘÁTELSKÝ RODINÁM	a) Veřejná doprava ve městě	Frekvence spojů veřejné dopravy, zvýšení počtu bezbariérových spojů.
	b) Bezbariérová přístupnost města	Bezbariérové přístupy na úřady, obecní zařízení, chodníky.
	c) Bezpečnost pohybu po obci	Četnost přechodů pro chodce, příčné prahy, světelné výstražné systémy, dozory na přechodech v blízkosti škol.
	d) Veřejné prostory pro rodiny, prostory pro trávení volného času neorganizovaně	Mateřská centra, zájmová sdružení, domovy dětí a mládeže, dětská hřiště, sportoviště, divadla, kina, muzea.
	e) Další městské služby vstřícné k rodinám	Vytváření prostředí přátelského rodině např. přebalovací koutky v budovách úřadů, zřízení Family Point.
4. PŘÍMÁ PODPORA RODIN		Finanční podpora při narození dítěte, slevy na svoz komunálního odpadu, slevy pro rodiny v obecních zařízeních, městské dopravě, rodinné pasy, bytová oblast.
5. KOMUNIKACE S RODINAMI		Informace o prorodinných aktivitách, publikace, osvětové akce pro veřejnost, webové stránky obce, infocentrum, neformální akce pro rodiny.
6. DOTAČNÍ TITULY A FONDY PODPORUJÍCÍ PRORODINNÉ ORGANIZACE		Podpora prorodinných organizací prostřednictvím dotačních titulů a fondů.
7. INSTITUCIONÁLNÍ, PERSO-NÁLNÍ A KONCEPČNÍ ZAJIŠTĚNÍ RODINNÉ		Institucionální zajištění rodinné politiky – např. zřízení Výboru pro rodinu; rozvoj personálního zajištění rodinné politiky – např. určení klíčových pracovníků; rozvoj koncepčního zajištění – např.

POLITIKY		komunitní plánování v oblasti podpory rodiny, rozvoj a vývoj stěžejních dokumentů rod. politiky.
8. MONITOROVÁNÍ SITUACE RODIN		Získávání aktuálních poznatků týkajících se potřeb rodin, výzkumy, zjišťování kapacity služeb péče o děti, kvalita infrastruktury, zaměstnanost, dostupnost služeb, sledování veřejného mínění.
9. SPOLUPRÁCE A VÝMĚNA ZKUŠENOSTÍ		Rozvoj spolupráce mezi aktéry rodinné politiky v rámci obce, začlenění do komunitního plánování, pravidelná setkání, vzájemná výpomoc při tvorbě sítě služeb pro rodiny v rámci regionu či kraje, semináře, workshopy, kulaté stoly, svazky obcí.

Zdroj: (11)

1.2.2 Rodinná politika a její cíle

„Veřejný zájem na podpoře rodiny se ve chvíli strukturálního znevýhodnění rodinného života oproti jiným formám života stává přirozeným podnětem pro vytváření rodinné politiky“ (12).

Rodinná politika představuje souhrn aktivit a opatření, jejichž účelem je podpora rodiny. Jelikož se jedná o politiku průřezovou, zasahuje do nejrůznějších veřejných oblastí života společnosti, např. do oblasti bydlení, školství, zdravotnictví, trhu práce, infrastruktury atd. Rovněž se týká oblasti soukromé, přičemž musí respektovat autonomii a schopnost rodin samostatně se rozhodovat. Rodinná politika se soustřeďuje na podporu rodin ve výkonu jejich přirozených funkcí. Tato politika by rovněž měla pamatovat na všechny vývojové fáze rodin, podobně jako na jejich potřeby v konkrétních situacích (13). Mezi stěžejní oblasti podpory, na něž se rodinná politika v současnosti zaměřuje, patří především:

- *„podpora vytváření vhodných socioekonomických podmínek pro fungování rodin zaměřující se především na:*
 - *finanční zajištění rodiny,*
 - *slučitelnost práce a rodiny podporou svobodného rozhodování rodin o způsobu zajištění péče o děti, v němž ani jedna z alternativ nebude znamenat sociální či finanční znevýhodnění,*
 - *služby pro rodiny,*
 - *finanční i nefinanční podpora rodičovské péče o děti;*
- *podpora všestranně vyhovujících rodinných a rodičovských kompetencí;*

- *podpora institutu manželství a jeho společenské prestiže;*
- *podpora rodin se specifickými potřebami;*
- *podpora všech subjektů podporujících rodinu, jmenovitě zapojení krajů a obcí do rodinné politiky" (13).*

Na rodinnou politiku působí řada faktorů, kterým současná společnost čelí. Patří sem například snižování počtu obyvatelstva a jeho stárnutí, vzrůstající nestabilita rodinných vztahů a jejich rozmanitost, nové vztahy mezi ženami a muži a dopad na rodinný život, vzrůstající tendence k individualismu, což může mít negativní dopad na solidaritu mezi generacemi. Je potřeba zmínit, že hlavním efektem kvality rodinné politiky je nejen počet narozených dětí v rodinách, nýbrž dosažení optimálního prostředí a podmínek pro jejich výchovu v rodinách, na které se tyto postupy a aktivity vztahují (14).

1.2.2.1 Cíle rodinné politiky

Cílem rodinné politiky je snaha vytvořit ve společnosti prostředí celkově přátelské rodině pomocí legislativního i nelegislativního vymezení.

Rodinná politika usiluje o odstranění překážek, jimž jsou rodiny vystaveny a které ohrožují jejich stabilitu, tím, že vytváří podmínky pro fungování rodin a rodiny podporuje všestranně. Rodinná politika posiluje vědomí rodinných hodnot v rámci celé společnosti a posiluje vlastní zodpovědnost rodičů a členů rodin navzájem (13).

Konkrétní rodinná politika v jednotlivých státech zpravidla sleduje více cílů vztahujících se na rodiny jako na celek, ale rovněž na jednotlivé skupiny rodin, které mají určité potřeby či trpí zvláštním zatížením. Za hlavní cíl v moderních státech je možné považovat, jak uvádí V. Krebs, snahu o zmírňování narůstajících nákladů rodin při opatrování mladé generace pomocí realizace principů především sociální solidarity, principu sociální spravedlnosti a principu sociální garance (15).

Rodinná politika usiluje o posílení sociální a ekonomické soběstačnosti, a tím také mezigenerační solidarity i soudržnosti rodin, přičemž dbá na to, že dětem z rodin se specifickými potřebami je nutné věnovat zvýšenou pozornost tak, aby mohly najít uplatnění na trhu práce i ve společnosti (13).

1.2.3 Instituce v rámci rodinné politiky

Mezi účastníky rodinné politiky patří orgány státní správy na ústřední, regionální a místní úrovni, orgány státní samosprávy na regionální a místní úrovni, občanský sektor, do kterého patří nestátní neziskové organizace, odbory a další orgány a instituce. Mezi účastníky rodinné politiky patří i tzv. komerční sektor, který zahrnuje zaměstnavatele, poskytovatele komerčních služeb a v neposlední řadě i odborníky (akademici, vědečtí a výzkumní pracovníci) (13).

Rodinnou politiku lze institucionálně zajistit ve více rovinách. Úlohou ústředního orgánu státní správy – ministerstva je koncepční činnost a činnost koordinační, a to ve vztahu k jiným ministerstvům. V České republice je možné se setkat s institucionálním zabezpečením rodinné politiky na ústřední úrovni, čímž se zabývá v rámci Ministerstva práce a sociálních věcí ČR Odbor rodiny a dávkových systémů. V jeho kompetenci však není tzv. koordinační úloha, přestože to vyplývá z Národní koncepce rodinné politiky. Z legislativní úpravy pak lze uvést následující zákony:

- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

Aktivita týkající se oblasti rodinné politiky na regionální a místní úrovni v České republice závisí na individuálním přístupu místních odborníků, zastupitelů i radních a státních úředníků nebo aktivních občanů (13).

1.2.4 Oblasti rodinné politiky

1.2.4.1 Podpora vytváření vhodných socioekonomických podmínek

V rámci vytváření vhodných socioekonomických podmínek pro fungování rodin se rodinná politika zaměřuje především na oblasti:

- finanční zajištění rodiny,
- slučitelnost práce a rodiny podporou svobodného rozhodování rodin o způsobu zajištění péče o děti, v němž ani jedna z alternativ nebude znamenat sociální či finanční znevýhodnění,

- služby pro rodiny,
- finanční i nefinanční podpora rodičovské péče o děti.

a) Finanční zajištění rodiny

Vedle klasických nástrojů politiky, jako je daňové zvýhodnění a sociální zabezpečení, by se měly rozvíjet různé formy bytové politiky přístupné pro mladé rodiny, dostupné nájemné, slevy na různé výrobky či služby, na dopravu, zvýhodněné vstupy do sportovních nebo kulturních zařízení, na rekreaci apod. (16). Ve finančním zvýhodnění by neměla působit diskriminace – například zvýhodněním pouze omezeného počtu dětí na určitý počet dospělých (17).

b) Slučitelnost práce a rodiny

V rámci Národní koncepce podpory rodin s dětmi jde v této oblasti především o vyvážení péče a výchovy dětí, realizaci plnohodnotného rodičovství a zároveň uplatnění rodičů v jejich profesi (17).

Pokud se jeden z rodičů rozhodne setrvat s dítětem v útlém věku v domácnosti a plně se mu věnovat, nemělo by to rodinu finančně znevýhodnit natolik, aby byla ohrožena sociálním vyloučením. Stát by měl poskytovat rodinám dostatečnou kompenzaci příjmů, které rodina ztrácí v okamžiku, kdy žena odchází na mateřskou a posléze na rodičovskou dovolenou.

Finanční podpora by měla pokrývat různé typy rodin. Manželské rodiny, které mají vyšší míru stability oproti jiným formám soužití, by neměly být v nevýhodě v porovnání se soužitími nesezdaných párů. V manželských rodinách se vyskytuje méně sociálně-patologických jevů, jsou příznivé pro život a výchovu dětí a vzájemné zajištění manželů (17).

Jestliže se rodiče rozhodnou naopak sloučit výchovu dětí se svou profesí, měli by mít také právo na pomoc od státu. V tomto směru je velmi důležitá stimulace zaměstnavatelů k umožňování zkrácené pracovní doby, možnosti využívat jednodenního volna bez obav z negativních následků.

Trendem poslední doby je významnější zapojení mužů do aktivního rodičovství, péče o domácnost, případně jejich setrvání na rodičovské dovolené.

Především ženy však bojují s uplatněním na trhu práce po návratu z rodičovské dovolené. Z velké části tak zůstávají evidovány na úřadech práce a následně sklouznou do dlouhodobé nezaměstnanosti, která je těžce řešitelná. Je to závažný problém zejména proto, že se děje zpravidla ve skrytu, kdy většina zaměstnavatelů má obavy z opakovaných absencí zaměstnance z důvodu ošetřování dětí.

c) Služby pro rodiny

Služby pro rodiny představují významnou oblast, která zajišťuje součinnost ekonomické a výchovné funkce rodiny. Aby mohla rodina fungovat, je potřeba zajistit dostatečné množství služeb, které rodičům umožní zajišťovat finanční potřeby rodiny a zároveň vychovávat děti.

V rámci této oblasti je třeba zajistit především dostatečnou kapacitu a kvalitu služeb. Především v oblasti předškolního vzdělávání je nutné v České republice učinit opatření, která by napomohla ke zkvalitnění a větší dostupnosti služby. Státní politika preferuje z tohoto důvodu individuální péči, která by měla vyrovnat deficit předškolních zařízení. *„Ve spolupráci se zaměstnavateli a nestátními neziskovými organizacemi by měl být podporován i vznik alternativních a inovativních typů služeb péče o menší děti založený na individuálním principu (např. podnikové školky, dětské koutky) a jejich přizpůsobení potřebám pracujících rodičů“* (13, s. 13).

Dále je nutná podpora rodičovské péče pro děti do 3 let věku. Rodina s takto malými dětmi by neměla výrazně pociťovat finanční nebo sociální regres (17).

1.2.4.2 Podpora všestranně vyhovujících rodinných a rodičovských kompetencí

Tato oblast se zaměřuje především na rozvoj rodičovských kompetencí a podporu rodinných vztahů. Rodičovství představuje v životě člověka významný a obtížný zlom, na který je třeba se připravit. Dobrým partnerem, manželem a rodičem se člověk nerodí, musí se na tuto roli dostatečně připravit, a to již od útlého věku. Proces socializace však v tomto ohledu často selhává (17).

V této oblasti je nutné zajistit součinnost vzdělávacího systému a dalších neziskových organizací, které by mohly zajišťovat programy na podporu zkvalitňování

rodiny a posilování rodičovských kompetencí. Snahou je předejít možnému riziku dysfunkčnosti mladých rodin.

1.2.4.3 Podpora rodin se specifickými potřebami

Velice důležitou oblastí je podpora rodin se specifickými potřebami. V současné společnosti narůstá množství rodin, které se nějakým způsobem odlišují od klasického rodinného modelu. Jedná se především o rodiny se třemi a více dětmi, neúplné rodiny, rodiny se zdravotně postiženým členem, romské rodiny, rodiny přistěhovalců či rodiny, v nichž funguje náhradní rodinná péče.

Cílem podpory těchto rodin je zabránit hroziící chudobě v případě poklesu příjmu, pomoci řešit bytovou situaci, umožnit vyrovnání šancí na vzdělání a usnadnit přístup na trh práce. Péče o tyto rodiny by měla být komplexní. Nemělo by se tedy jednat pouze o finanční podporu. Zajištěny by měly být kvalitní sociální služby a kvalitní a pestré služby pro rodinu. Dále by měly být realizovány nejrůznější projekty, které napomohou integraci takto znevýhodněných rodin do společnosti (17).

1.2.4.4 Podpora všech subjektů podporujících rodinu

Mezi nejdůležitější subjekty rodinné politiky patří především obce a kraje. Ty mají v této oblasti nezastupitelnou roli. Výhodou těchto subjektů je znalost místních poměrů a potřeb obyvatel. Obce a kraje mají zároveň velké množství kompetencí, které mohou v souvislosti s prorodinnou politikou uplatňovat.

Kromě obcí a krajů by však měly být podporovány i další subjekty, které se na rodinné politice mohou podílet. Jedná se především o nestátní neziskové organizace, společnosti zaměstnávající rodiče dětí, média, která mají v této oblasti významný potenciál, ale také školská zařízení a jiné vzdělávací instituce (13).

1.3 Regionální rodinná politika a její cíle

Obce a kraje jsou důležitými aktéry rodinné politiky, jelikož znají potřeby rodin, které v daném regionu žijí, mají lepší přehled o místních podmínkách, přičemž disponují širokou škálou kompetencí, díky kterým mohou realizovat řadu prorodinných

opatření. V oblasti podpory rodiny mají rovněž široké možnosti, jako např. podpora bydlení, infrastruktury, zřizování mateřských škol, dále pořádání společenských a propagačních akcí rodinného charakteru nebo poskytování různých služeb pro rodiny, ale i další činnosti. Regionální rodinná politika představuje rozšíření prostoru pro realizaci rodinných opatření, tak jako posilování vědomí rodinných hodnot (13).

Regionální rodinná politika by se v budoucnu měla stát jedním z centrálních pilířů podpory rodiny v rámci státní správy. Obce a kraje vykazují širokou škálu kompetencí, které jim dávají možnost přijímat řadu opatření ekonomických i sociálně-ekologických na podporu rodiny. Stát v rámci regionální rodinné politiky musí poskytovat obcím dostatečné odborné poradenství v této oblasti formou školení úředníků obecních a krajských úřadů a regionálních politiků a produkcí informačních materiálů (18).

Cíle regionální rodinné politiky jsou velmi důležité, neboť směřují k naplňování a fungování rodin. Zahrnují hlavní cíl a specifické cíle.

„Hlavním cílem regionální rodinné politiky je vytvořit na úrovni krajů a obcí příznivé podmínky pro vznik a fungování rodin (prostředí přátelské rodině) prostřednictvím souhrnu provázaných opatření, spočívajících nejen ve finanční podpoře rodiny, ale zejména v podpoře služeb pro rodinu, společensko-kulturních akcí, vzdělávacích a osvětových aktivit, dostupného bydlení, dále přizpůsobováním a budováním infrastruktury“ (13, s. 11).

Mezi specifické cíle patří:

- Posílit význam rodiny a začlenit ji do centra pozornosti regionálních a místních samospráv, což v praxi znamená uplatňovat prorodinný úhel pohledu na všechny záležitosti dotýkající se života rodin. Tímto krokem je možné podporovat prorodinné klima s lokálními a regionálními aspekty.
- Potřeba podpořit schopnost rodin jednat autonomně v rámci výkonu přirozených funkcí rodiny (sociálně-ekonomická, socializační, výchovná, regenerační i podpůrná).

- Nutnost vytvořit podmínky k diferencované podpoře rodin v jednotlivých vývojových fázích, kdy komplexní regionální rodinná politika musí zohledňovat specifika rodin, a to včetně rodin, které se s problémy nedokáží vypořádat samy. Musí jim nabídnout podpurná opatření, jež umožní vhodně řešit jejich situaci a reagovat na jejich potřeby (13).

Mezi další cíle patří úsilí o zapojení všech aktérů na místní úrovni a úsilí o jejich efektivní spolupráci včetně aktivního zapojení rodin do tvorby lokální prorodinné politiky.

Specifickými cíli je vytváření vhodných socioekonomických podmínek, a to nejen prostřednictvím klasických nástrojů (dávky sociálního zabezpečení), ale také prostřednictvím vhodné bytové politiky, rozvoje infrastruktury a dostatečné kapacity u volnočasových aktivit určených primárně dětem

Dalším specifickým cílem je slučitelnost práce a rodiny, kdy je pamatováno na umožnění sladění pracovního a rodinného života tak, aby občané nemuseli rezignovat na rodičovství, ani na profesní kariéru. Snahou je motivovat zaměstnavatele k zohledňování zájmů zaměstnanců i zaměstnankyň jakožto rodičů, čehož lze dosáhnout např. pomocí podpory projektů auditů nebo labellingových soutěží. Zde je nutné říci, že je potřebná vzájemná spolupráce různých aktérů, jak výměnou informací a setkáváním, ale také na bázi společenské odpovědnosti firem vůči danému regionu a vytvářením podmínek obcemi pro firmy, medializací a podporou prorodinných aktivit nestátních neziskových organizací firmami a mnoho dalších aktivit.

Dalším cílem jsou služby péče o děti, které představují jedny z nejvýznamnějších podmínek slučitelnosti práce a rodiny a u dětí od tří let přitom hrají důležitou roli v procesu výchovy a vzdělávání dětí předškolního věku a mladšího školního věku. Tento cíl poukazuje také na skutečnost, že péče o předškolní děti je stále ještě nedostatečná a musí být řešena zejména nejprve z pozice obcí a krajů, které jsou nejčastějšími zřizovateli a ze zákona mají povinnost reagovat na potřeby občanů. Aktuálně je obecným problémem mnoha regionů České republiky nedostatečná kapacita předškolních výchovných a vzdělávacích zařízení.

Prioritou by měla být spolupráce se zaměstnavateli a nestátními neziskovými organizacemi, kde by měl být podporován vznik alternativních typů služeb péče o menší děti založený na individuálním přístupu (např. firemní mateřské školky, dětské koutky, specifické služby v rámci obecních i soukromých komunitních center).

Jedním z dalších cílů je podpora zkvalitňování rodinných vztahů a posilování rodičovských kompetencí. Zde doporučení MPSV uvádí, že kromě vytváření příznivých vnějších podmínek pro vznik a fungování rodin je potřebné zaměřit podporu ke kvalitnímu výkonu rodičovských rolí, tak jako harmonickému rodinnému životu. Jedná se tak o formu prevence dysfunkčnosti rodin, přičemž významnou úlohu v této oblasti sehrává rovněž systém vzdělávání. Na krajské úrovni je možné služby pro rodinu rozvíjet například prostřednictvím dotační podpory. Stěžejní je posilování informovanosti rodičů o nabízených službách za pomoci místních médií.

Specifickou péčí je nutné věnovat rodinám se specifickými potřebami (nedostatečné příjmy, problematická bytová situace, obzvláště tíživá životní situace, péče o dítě s postižením apod.). Jedná se o cíl zaměřený na rodiny se specifickou potřebou a úsilím zabránit hrozící chudobě způsobené snížením reálného příjmu. Nezbytné je také těmto rodinám pomoci řešit bytovou situaci, vyrovnávat vzdělávací šance a tím přístup na trh práce. Dále je nutné podporovat jejich sociální kontakty a zamezit exkluzi. Na úrovni krajů a obcí má podpora rodiny se specifickými potřebami vycházet především z nabídky kvalitních sociálních služeb a služeb pro rodiny a ze specifických, diferencovaných potřeb jednotlivých rodin. Kraje a obce se v této oblasti mohou angažovat nejrůznějšími způsoby, například projekty integrace. Vždy však je nutné posilovat informovanost rodin o těchto službách a akcích a dbát na dostupnost informací a jejich srozumitelnost (13).

2 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÁ OTÁZKA

2.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je zjistit, jaká opatření v rámci prorodinné politiky realizovalo město Benešov u Prahy a jak tato opatření korespondují s koncepcí prorodinné politiky vydané Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR. V souvislosti s hlavním cílem této práce bude rovněž sledováno, jaká je reálná účinnost těchto opatření a jejich dopad na život ve městě.

Mezi dílčí výzkumné cíle byla zařazena analýza cílů a priorit rodinné politiky na obecní úrovni a analýza konkrétních prorodinných opatření realizovaných městem Benešov.

2.2 Výzkumná otázka

Jakým způsobem a formami obec Benešov realizuje cíle a opatření rodinné politiky?

3 METODIKA

3.1 Charakteristika použité metody

Výzkumné šetření publikované v praktické části této práce bylo realizováno pomocí kvalitativních metod výzkumu. Kvalitativní výzkum se liší od kvantitativního svojí formou. Jeho výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace. Podle Švaříčka je kvalitativní přístup „*proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu*“ (19, s. 17). Cílem výzkumníka by pak mělo být porozumění lidem v různých sociálních situacích (20).

Základní metodou, jež byla užita, je metoda obsahové analýzy. Pomocí této metody budou analyzovány dva typy dokumentů – dokumenty týkající se prarodinné politiky na úrovni obce a dále koncepce prarodinné politiky sestavené státem.

Tato technika využívá již jednou kategorizovaná data, mezi kterými se hledá souvislost a odpověď na výzkumnou otázku. Podle Švaříčka je tato analýza spíše procesem „stříhání a lepení“ – tedy přeskupováním dat, hledáním struktur a spojení (19).

Sekundární analýzou dat může být zpracováván nejen tištěný nebo psaný dokument, ale také audio nebo videozáznam, fotografie, webové stránky apod. (21).

Oficiální zdroje dat pro sekundární analýzu (21):

- archivní data,
- oficiální statistická data,
- databanky statistických údajů,
- datové publikace z výzkumů,
- datové soubory z výzkumů na počítači.

Výhody sekundární analýzy:

- úspora času a peněz,

- méně zasahuje do soukromí než např. dotazovací techniky,
- snazší provádění srovnávacích analýz,
- možnost analyzovat data z minulosti.

Nevýhody sekundární analýzy:

- některá data jsou nedostupná a nelze je dodatečně doplnit,
- původní data mohou obsahovat chyby, které výzkumník provádějící sekundární analýzu není schopen odhalit (20).

Obsahová analýza je strukturovaná analytická dokumentační technika, v níž výzkumník nejprve vytváří soubor vzájemně se vylučujících a vyčerpávajících kategorií, které mohou být použity pro rozbor dokumentů a pak zaznamenává četnosti výskytu jednotlivých kategorií (19).

Analýza dokumentů spočívá v rozboru jednotlivých dokumentů. Jedná se například o úřední spisy nebo úřední statistiky, jež nejsou vytvořeny ve smyslu prováděného výzkumu (20). Analýza dokumentů tedy spočívá ve využívání dat, která již byla někým sesbírána, do této metody patří mimo jiné právě uplatněná sekundární a obsahová analýza (19).

3.2 Zdroje dat pro sekundární analýzu dokumentů

Dokumenty, jež byly podrobeny analýze, lze rozdělit na dva typy. První skupinou jsou dokumenty týkající se prorodinné politiky na úrovni státu. Zde byly využity především tyto dokumenty:

- I. Národní koncepce podpory rodin s dětmi

Tento dokument Ministerstva práce a sociálních věcí ČR aktualizuje Národní koncepci rodinné politiky z roku 2005. Cílovou skupinou jsou rodiny s nezaopatřenými dětmi, neboť jejich vznik a fungování vyžaduje největší podporu ze strany státu. Spis je zaměřen na klíčové oblasti podpory rodin s dětmi. Dokument uzavírají přijatá a navrhovaná opatření podpory rodiny. Byl schválen vládou dne 19. listopadu 2008 (17).

- **II. Národní koncepce rodinné politiky**

Dokument Ministerstva práce a sociálních věcí, jehož náplní je analýza současného stavu českých rodin a definování příčin oslabení funkčnosti rodiny, vytyčení cílů rodinné politiky nezbytných k navrácení prestiže rodiny, harmonogram plnění cílů a odpovědnost jednotlivých ministerstev za jejich realizaci. Národní koncepce rodinné politiky byla schválena usnesením vlády ze dne 12. října 2005 (11).

- **III. Metodické doporučení MPSV – Rodinná politika na úrovni obcí a krajů**

Tento dokument vydalo MPSV. Definiuje regionální rodinnou politiku, její cíle a aktéry a dává konkrétní návrhy opatření vedoucí k jednotlivým cílům (13).

V rámci prorodinné politiky na úrovni obce Benešov byly předmětem analýzy tyto dokumenty:

- **IV. Strategický plán rozvoje města Benešov**

Dokument města Benešov, který vymezuje hlavní cíle a rozvoj města. Vychází z celkové analýzy a navrhuje opatření k naplnění prioritních oblastí. Je to otevřený dokument, který se aktualizuje podle potřeb. Vytvořen byl na základě usnesení vlády č. 239-10/2011/ZM ze dne 12. 12. 2011 (22).

- **V. Závěrečný účet města Benešov 2013**

Podrobný rozbor finančního hospodaření města sestavený na základě § 17 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění (23).

- **VI. Komunitní plán sociálních služeb**

Jedná se o dokument sestavený na základě zákona č. 108/2006 Sb. Na realizaci plánu se podílely tři obce s rozšířenou působností v okrese Benešov – Benešov, Vlašim a Votice. Cílem komunitního plánu sociálních služeb je zajistit potřeby občanů a chybějící články v systému sociálních služeb. Na základě tohoto dokumentu by mělo dojít k rozšíření a zkvalitnění sociálních služeb tak, aby pokryly v co největší možné míře potřeby obyvatel okresu Benešov. Komunitní plán byl sestaven v roce 2007 a následně v roce 2012 aktualizován (24).

- **VII. Plán prevence kriminality města Benešov 2013 – 2015**

Jedná se o první koncepční materiál zpracovaný pro problematiku prevence kriminality ve městě Benešov. Plán je výchozím podkladem pro tvorbu dalších navazujících koncepčních materiálů řešících oblast prevence kriminality na úrovni obce, zejména městských programů prevence kriminality na jednotlivá léta. Plán prevence kriminality města Benešov na léta 2013–2015 byl zpracován v souladu se Strategií prevence kriminality v České republice na léta 2012–2015 a s Koncepcí prevence kriminality Středočeského kraje na léta 2009–2012, a to tak, aby obsahoval přehled základních faktorů ovlivňujících rozvoj kriminality a byl kompatibilní s programy prevence kriminality jiných obcí v rámci celé ČR (25).

- **VIII. Plán protidrogové prevence města Benešov na období 2014–2016**

Tento dokument vychází z Národní koncepce protidrogové prevence. Zahrnuje SWOT analýzu, zpracovatelem je město. Je sestaven v souladu s Národní strategií protidrogové politiky na období 2010–2018. Národní strategii rozpracovává dále Akční plán na období 2014–2016 (26).

- **IX Webové stránky města Benešov**

Jedná se o oficiální stránky města Benešov, dostupné na www.benesov-city.cz a stránky organizací provozovaných městem Benešov (27).

Výše zmíněné dokumenty byly získány prostřednictvím internetových stránek MPSV a města Benešov.

3.3 Technika výzkumu

V úvodní fázi výzkumu byly definovány oblasti, které budou v rámci šetření analyzovány. S ohledem na širší tématu a velikost sledované obce byly vybrány následující oblasti korespondující s oblastmi koncepce prorodinné politiky vydané MPSV.

- 1) Zařízení a služby pro rodiny
- 2) Prostor města přátelský rodinám
- 3) Přímá podpora rodin
- 4) Sladění pracovního a rodinného života
- 5) Komunikace s rodinami
- 6) Dotační tituly a fondy podporující prorodinné organizace

V rámci oblastí výzkumu byly sledovány následující informace:

Tabulka 2: Sledované ukazatele v oblasti služeb pro rodiny - školství

OBLAST	SLEDOVANÝ UKAZATEL	SLEDOVÁNO	ČÍSLO DOK.
SLUŽBY PRO RODINY - ŠKOLSTVÍ	Mateřská centra	Počet zařízení	I, IV, IX
	Mateřské školy	Počet zařízení, kapacita, počet žáků	I, IV, IX
	Základní školy	Počet zařízení, kapacita, počet žáků	I, IV, IX
	Školní jídelny	Počet zařízení, kapacita, počet žáků	I, IV, IX
	ZUŠ	Počet zařízení, kapacita, počet žáků	I, IV, IX
	DDM	Počet zařízení, počet žáků	I, IV, IX

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 3: Sledované ukazatele v oblasti sociálních služeb

OBLAST	SLEDOVANÝ UKAZATEL	SLEDOVÁNO	ČÍSLO DOK.
SLUŽBY PRO RODINY – SOCIÁLNÍ SLUŽBY	Odborné sociální poradenství	Počet institucí zajišťujících odborné sociální poradenství, oblast podpory těchto institucí	I, III, V, IX
	Sociální péče	Počet institucí zajišťujících sociální péči, oblast podpory	II, V, IX
	Sociální prevence	Počet institucí působících na poli sociální prevence ve městě Benešov, oblast podpory	I, III, V, VI, VII, VIII, IX

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 4: Sledované ukazatele v oblasti prostoru města přátelského rodinám

OBLAST	SLEDOVANÝ UKAZATEL	SLEDOVÁNO	ČÍSLO DOK.
PROSTOR MĚSTA PŘÁTELSKÝ RODINÁM	Hřiště	Počet a lokalizace realizovaných dětských hřišť	I, IV, IX
	Sportoviště	Počet a zaměření sportovišť	I, IV, IX
	Dětské koutky	Počet a lokalizace dětských koutků	III, IX

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 5: Sledované ukazatele v oblasti přímé podpory rodin

OBLAST	SLEDOVANÝ UKAZATEL	SLEDOVÁNO	ČÍSLO DOK.
PŘÍMÁ PODPORA RODIN	Finanční podpora rodin	Výše finanční podpory při narození dítěte, výše slev na svoz komunálního odpadu, výše slev v obecních zařízeních, počet a velikost bytů poskytovaných městem rodinám	III, IV, V, IX

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 6: Sledované ukazatele v oblasti sladění pracovního a rodinného života

OBLAST	SLEDOVANÝ UKAZATEL	SLEDOVÁNO	ČÍSLO DOK.
SLADĚNÍ PRAC. A RODINNÉHO ŽIVOTA	Poradenské služby	Realizace odborného poradenství v oblasti sladění pracovního a rodinného života	
	Kvalifikační a rekvalifikační kurzy	Realizace kvalifikačních a rekvalifikačních kurzů	I, II, V, IX
	Flexibilní formy práce	Možnost pružné pracovní doby, flexibilního začátku pracovního dne, práce na dálku, práce z domova, stlačený pracovní den.	I, II, V, IX
	Pracovní příležitosti	Počet pracovních pozic vytvářených městem Benešov	I, II, V, IX

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 7: Sledované ukazatele v oblasti komunikace s rodinami

OBLAST	SLEDOVANÝ UKAZATEL	SLEDOVÁNO	ČÍSLO DOK.
KOMUNIKACE S RODINAMI	Prorodinné aktivity	Zaměření, frekvence	III, IX
	Publikace	Zaměření, periodicita	III, IX
	Osvětové akce pro veřejnost	Zaměření, frekvence	III, IX

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 8: Sledované ukazatele v oblasti dotačních titulů a fondů

OBLAST	SLEDOVANÝ UKAZATEL	SLEDOVÁNO	ČÍSLO DOK.
DOTAČNÍ TITULY A FONDY	Dotační tituly a fondy	Počet a účel dotačních titulů a fondů poskytovaných od roku 2011	I, II, III, V, IX

Zdroj: vlastní zpracování

4 VÝSLEDKY

Analýzou dokumentů byla zjištěna opatření, která město Benešov v rámci prorodinné politiky realizovala. Výsledky analýzy byly zaznamenány formou tabulek a doplňujícího textu.

4.1 Služby pro rodiny

Oblast služby pro rodiny zahrnuje dvě podoblasti – školství a sociální služby. V případě těchto služeb byl v rámci analýzy dokumentů sledován především počet institucí zajišťujících tuto oblast a jejich kapacita.

4.1.1 Školství

V oblasti školství byl zjišťován především počet a kapacita školských zařízení, jako jsou mateřské školy, základní školy, základní umělecké školy a školní jídelny. Rovněž byla sledována realizace a forma podpory mateřských center a domů dětí a mládeže.

Tabulka 9: Opatření realizovaná městem Benešov v oblasti školství

OBLAST	SLEDOVANÝ UKAZATEL	POČET ZAŘÍZ.	KAPACITA	POČET ŽÁKŮ
SLUŽBY PRO RODINY - ŠKOLSTVÍ	Mateřská centra	1	10	nezjištěno
	Mateřské školy	5	708	676
	Základní školy	4	2378	1843
	Školní jídelny	3	3600	2414
	ZUŠ	1	1005	995
	Dům dětí a mládeže	1	nezjištěno	1137

Zdroj: vlastní zpracování na základě výsledků šetření

- **Mateřská centra**

Na území města Benešov jsou realizována dvě mateřská centra. Město Benešov není zřizovatelem těchto center, podporuje však jedno z nich pomocí finančních dotací (28).

Mateřské centrum Hvězdička je dobrovolné občanské sdružení, které se zaměřuje na péči o děti, které ještě nechodí do školky. Kapacita je 10 dětí. Centrum nabízí kurzy, společenské a kulturní akce, semináře a besedy pro děti všech věkových kategorií. V letních měsících také pořádá příměstský sportovní a atletický tábor (29).

Mateřské centrum Hlíďáček je soukromý subjekt, který sice poskytuje služby pro děti od 2 do 6 let, město jej však nepodporuje. Kapacita centra je 16 dětí (30).

- **Mateřské školy**

Město Benešov je zřizovatelem pěti mateřských škol. Jedná se o MŠ Berušky, MŠ Čtyřlístek, MŠ U kohoutka Sedmipírka, MŠ Úsměv a MŠ Na Karlově. Největší kapacitu má MŠ Dukelská (U kohoutka Sedmipírka; 112 dětí), na níž město zároveň vynakládá nejvyšší množství finančních prostředků (22).

- **Základní školy a školní jídelny**

V oblasti základního školství je pokrytí v tuto dobu dostačující – celková kapacita škol není naplněna. V obci jsou tři základní školy a jedna základní a praktická škola. V rámci základní a praktické školy je poskytováno vzdělání žákům s postižením (22).

Stravování pro žáky základních škol je zajištěno dostatečnou kapacitou třech školních jídelen (22).

- **Dům dětí a mládeže**

Prostřednictvím Domu dětí a mládeže Benešov, což je městská organizace, zastřešuje město mnoho kroužků pro děti, které mohou využívat odpoledního volného

času a strávit ho smysluplně. V letních měsících pak pořádá DDM pobytové a příměstské tábory (27).

- **Základní umělecká škola**

V Benešově je jedna základní umělecká škola, která poskytuje hudební, dramatické a výtvarné vzdělávání (27).

4.1.2 Sociální služby

V oblasti sociálních služeb byl v průběhu analýzy sledován počet institucí zajišťujících sociální služby ve městě Benešov a oblast podpory, již tyto instituce poskytují.

Sociální služby byly v této oblasti rozděleny v souladu s koncepcí státu na služby odborného sociálního poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence.

Tabulka 10: Sociální služby pro rodiny poskytované ve městě Benešov

OBLAST	SLEDOVANÝ UKAZATEL	POČET INSTITUCÍ	OBLAST PODPORY
SLUŽBY PRO RODINY – SOCIÁLNÍ SLUŽBY	Odborné sociální poradenství	6	Sociálně-právní poradenství, psychosociální poradenství, psychoterapie, krizová intervence, psychodiagnostika, poradenství v oblasti trestných činů a domácího násilí
	Služby sociální péče	6	Odlehčovací služby, raná péče, sociálně aktivizační služby
	Služby sociální prevence	10	Terénní, ambulantní či pobytové služby – dům na půli cesty, nízkoprahová zařízení, raná péče, sociálně aktivizační služby

Zdroj: vlastní zpracování na základě výsledků šetření

- **Odborné sociální poradenství**

Mezi základní instituce poskytující sociální poradenství ve městě Benešov patří Občanská poradna Benešov, která poskytuje bezplatně sociálně-právní, psychosociální a rodinné poradenství.

Rodinná psychologická poradna Vltawia je zaměřena na poradenství sociálně ohroženým skupinám lidí (domácí násilí, osoby s různým druhem postižení, komerčně zneužívané osoby, osoby se závislostí, pachatele trestné činnosti, etnické menšiny) (27).

Centrum pro zdravotně postižené Benešov u Prahy je zaměřeno na zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, pomoc při uplatňování práv a obstarávání osobních záležitostí (27).

Ruah, o. s. poskytuje odborné sociální poradenství – právní nárok na sociální podporu státu, pomoc při podávání žádostí o sociální podporu, informuje o sociální a zdravotní péči v regionu, zapůjčuje kompenzační pomůcky a další (31).

Cesta integrace, o. p. s. poskytuje všeobecné sociální a právní poradenství. Občanské sdružení Cesta integrace je místem nezávislé a nestranné bezplatné pomoci. Nabízí odborné rady, informace a pomoc všem lidem z cílové skupiny, kteří se dostali do krizové či nepříznivé sociální situace nebo jim tato situace hrozí, neznají svá práva a povinnosti, dostupné a návazné služby či nejsou schopni vyjádřit své potřeby a hájit své oprávněné zájmy. Cílovou skupinou jsou lidé v krizové sociální situaci ve věku nad 15 let, rodiny s dětmi, senioři, osoby s postižením, etnické menšiny, osoby zneužívané, oběti domácího násilí či jiné trestné činnosti (32).

Posláním Poradenského centra pro náhradní rodinnou péči Rozum a Cit je podpora dětí vyrůstajících v náhradní rodinné péči prostřednictvím poradenství a odborné pomoci, náhradním rodinám a zájemcům o náhradní rodinnou péči. Konkrétně jde o pomoc náhradním rodičům při výchově přijatých dětí, podpora jejich informovanosti, znalosti jejich práv a orientace v nabídce služeb, a tedy pomoc při řešení konkrétní situace a problému, kterým rodina prochází (27).

Středisko rané péče při Oblastní charitě Kutná Hora. Posláním organizace je ambulantní a terénní odborné sociální poradenství. Středisko v současné době poskytuje

pomoc a podporu rodinám s nedonošenými dětmi, s dětmi se zdravotním postižením (33).

Nemocnice Rudolfa a Stefanie Benešov – v rámci odborného sociálního poradenství jsou klientům nabízeny nutriční poradny a lékárny, půjčovna kompenzačních pomůcek (34).

- **Služby sociální péče**

Pečovatelská služba okresu Benešov je registrovaný poskytovatel města. Poskytuje ambulantní a terénní sociální služby. Je určena mimo jiné také rodinám s dětmi a seniorům. Vlastní 241 bytů ve 4 domech s pečovatelskou službou, které jsou určeny především pro lidi, kteří nemohou z důvodu nějakého omezení zůstat v domácím prostředí (27).

Rytmus Benešov, o. p. s., Podpora samostatného bydlení je terénní služba pro lidi se zdravotním postižením, která je zaměřena na získávání, trénink a rozvoj osobních kompetencí, schopností a dovedností člověka, aby mohl žít a fungovat ve svém přirozeném sociálním prostředí a aby mohl bydlet ve vlastní domácnosti, v prostředí běžné komunity osobně zvoleným způsobem, který je srovnatelný a běžný v dané komunitě a odpovídá právům a povinnostem dané společnosti (33).

Pramen, o. s. poskytuje v rámci sociální péče tzv. odlehčovací služby. Cílem je vyvést rodiny, ve kterých vyrůstá dítě se zdravotním postižením, ze sociální izolace, zajistit pečujícímu rodiči alespoň několik hodin volného času týdně s pocitem, že dítě tráví čas smysluplnou činností, při které rozvíjí svoje schopnosti, zmírňuje důsledky postižení a dobře se baví. Pramen umožňuje celým rodinám setkávat se, trávit společně čas, předávat si zkušenosti. Provozuje zájmové kroužky, cvičení, plavecký výcvik pro děti, víkendy s hippoterapií, pobyt na horách, letní pobyty pro rodiny (25).

Nemocnice Rudolfa a Stefanie Benešov nabízí odlehčovací službu. Je to pobytová služba poskytovaná osobám, které mají sníženou schopnost soběstačnosti z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, o které je jinak pečováno v jejich přirozeném sociálním prostředí. Cílem služby je umožnit pečující fyzické osobě nezbytný odpočinek. Kapacita je 6 lůžek (34).

Ruah, o. p. s. poskytuje odborné zdravotní a sociální služby v domácím prostředí klienta. Zařízení poskytuje asistenční služby a odlehčovací služby (31).

- **Sociální prevence**

Ve městě Benešov a blízkém okolí působí několik organizací zaměřených na sociální prevenci. Jedná se především o dům na půli cesty, služby rané péče a nízkoprahová centra. Sociálně preventivní programy však poskytuje například i mateřské centrum Hvězdička nebo obecně prospěšná společnost Rytmus Benešov.

Občanské sdružení Cerpos představuje tzv. dům na půl cesty. *„Poskytuje pobytové služby na přechodnou dobu pro osoby od 18 do 26 let věku, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popřípadě pro osoby z jiných zařízení pro péči o děti a mládež a pro mladé lidi, kteří se ocitli v těžké životní situaci“* (35). Sdružení poskytuje tyto služby: ubytování, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při prosazování práv a zájmů. Kapacita domu je 10 míst.

Rytmus Benešov, o. p. s. poskytuje především služby sociální rehabilitace a podporu samostatného bydlení. Vytváří vhodné podmínky pro úspěšné zapojení zdravotně znevýhodněných osob na trhu práce. Sdružení spolupracuje s potenciálními zaměstnavateli osob se zdravotním postižením (mentálním či fyzickým). Všechny služby jsou nabízeny formou různých projektů, a to docházkovou ambulantní formou (33).

Mateřské centrum Hvězdička rozšířilo od ledna 2013 svůj záběr o další oblast – sanace rodiny. Jedná se o preventivní práci, která směřuje k podpoře rizikových rodin. V těchto rodinách může potenciálně docházet, a v některých případech už i reálně dochází, k ohrožení dítěte či ohrožení jeho vývoje. V evidenci OSPOD Benešov je v současné době kolem 50 rodin, u nichž byl soudem stanoven dohled. Zpravidla jde o rodiny, kde rodiče z nejrůznějších důvodů nezvládají péči o své děti. Mateřské centrum poskytuje služby v oblasti sociálně právní ochrany dětí (29).

Magdaléna Benešov je nízkoprahové centrum pro osoby ohrožené závislostí. Cílem tohoto centra je minimalizovat rizika spojená s užíváním drog. Posláním Centra primární prevence je předcházet vzniku rizikového chování u dětí a mládeže, minimalizovat jeho důsledky a zamezit jeho šíření (25).

Raná péče EDA, o. p. s. nabízí rodinám podporu v těžké životní situaci po narození dítěte s postižením – posiluje intuitivní vazby mezi rodiči a dětmi, které mohou být ohroženy těžkou situací a podporuje vývoj dítěte ve všech oblastech s cílem minimalizovat vliv postižení na život dítěte a rodiny (25).

Diakonie ČCE je druhou největší neziskovou organizací v ČR poskytující sociální služby. Základní oblastí činnosti je raná péče. Středisko Vlašim poskytuje služby pro matky s dětmi, které se dostanou do složité životní situace (25).

Sdružení Linka bezpečí o. s. představuje nejstarší a největší linku důvěry pro děti v ČR. Poskytuje službu telefonické krizové intervence pro děti a mladistvé, kteří se nacházejí v tíživé situaci takového rozsahu, že ji nemohou řešit vlastními silami (25).

Město Benešov má od roku 2014 vypracovaný plán protidrogové prevence. V rámci tohoto plánu jsou zahrnuty další organizace zabývající se sociální prevencí. Jedná se o:

- MeziČas Benešov – Jedná se o nízkoprahové zařízení zaměřené na děti a mládež od 12 do 26 let, jimž zajišťuje především možnosti „*mysluplného využití volného času, podporu v krizových situacích a při vzdělávání. Hlavním posláním tohoto zařízení je předcházet rizikovému chování dospívajících – užívání návykových látek, šikaně a rizikovému sexuálnímu chování*“ (26).
- Nízkoprahové denní centrum – „*Posláním služby je poskytování komplexní, odborné a dlouhodobé podpory osobám v nepříznivé životní situaci spojené se ztrátou bydlení či sociálního zázemí, kterou nejsou schopny řešit vlastními silami. Cílem této služby sociální prevence je snaha předcházet sociálnímu vyloučení, zvýšení kvality života cílové skupiny a její integrace zpět do většinové společnosti*“ (26).

- Terénní programy – Jedná se o službu, která vyhledává sociálně vyloučené osoby, popřípadě osoby, které jsou sociálním vyloučením ohroženy. „*Služba usnadňuje klientům přístup k navazujícím sociálním službám a k možnosti řešení jejich situace tak, aby se naučili a byli ochotni podílet se na řešení své situace a orientovali se lépe v sociálním prostředí*“ (26).

4.2 Prostor města přátelský rodinám

Analýza dokumentů byla v rámci této oblasti zaměřena především na dětská hřiště, sportoviště, dětské koutky a bezbariérový přístup na úřady a organizace města. Sledován byl počet a zaměření dětských hřišť a sportovišť, realizace dětských koutků a počet institucí s možností bezbariérového vstupu.

Tabulka 11: Realizovaná opatření v oblasti Prostor města přátelský rodinám

OBLAST	SLEDOVANÝ UKAZATEL	POČET	ZAMĚŘENÍ
PROSTOR MĚSTA PŘÁTELSKÝ RODINÁM	Hřiště	11	Děti do 10 let
	Sportoviště	8 + komplex	Kolektivní sporty - sportovní kluby, mládež, školy, jednotlivci
	Dětské koutky	nejsou	data nezjištěna
	Bezbariérové vstupy	nezjištěno	Městský úřad a organizace města, knihovna, ZŠ Dukelská, plavecký stadion, oddělení policie, autobusy, chodníky a přechody pro chodce

Zdroj: vlastní zpracování na základě výsledků analýzy

• Hřiště

V obytné zástavbě a na sídlišťích jsou pro rodiny s malými dětmi k dispozici hřiště a lokální sportoviště. Město Benešov realizovalo celkem 10 dětských hřišť, která jsou zaměřena především na děti do 10 let věku (22).

Údržbu dětských hřišť (výměnu písku, kontrolu bezpečnosti, údržbu a montáž laviček) zajišťuje město Benešov prostřednictvím Technických služeb (22).

- **Sportoviště**

Město Benešov vlastní komplex sportovních zařízení, která jsou určena individuálním sportovcům i sportovním klubům a tělovýchovným jednotám. Prostřednictvím slev pro rodiny a pro mládež město přispívá k vytváření obce přátelské rodině (22).

Město Benešov provozuje tato sportoviště (27):

- zimní stadion,
- fotbalový stadion s hřištěm a umělým trávnikem s osvětlením,
- krytý plavecký bazén,
- tenisové přetlakové haly,
- otevřený bazén v ulici Dukelská,
- veřejné tábořiště Nová Živohošť,
- travnaté fotbalové plochy s umělým osvětlením u zimního stadionu,
- skateboardové hřiště u tělocvičny Bios,
- 7 víceúčelových hřišť s umělými povrchy na území města,
- nádrž Sladovka.

- **Dětské koutky**

Obsahovou analýzou nebyly zjištěny informace o realizaci dětských koutků. O realizaci dětských koutků bylo jednáno v rámci besedy zástupců města s rodiči, která se uskutečnila 6. června 2012 a na níž byla potřeba zřízení dětských koutků zmíněna. Zda byly dětské koutky na základě této besedy zřízeny, se nepodařilo zjistit.

- **Bezbariérový přístup**

Bezbariérový přístup je realizován na základních institucích města Benešov. Přístup pro osoby na vozíčku či maminky s kočárky je možný do Městské knihovny Benešov, do městského divadla Na Poště a do městského kina. Dále jsou bezbariérové vstupy vystavěny v MŠ Dukelská, v budově Obvodního oddělení Policie ČR Benešov nebo v areálu plaveckého bazénu. Autobusy v rámci MHD jezdí nízkopodlažní (27).

4.3 Přímá podpora rodin

V oblasti přímé podpory rodin byla sledována především výše finanční podpory při narození dítěte a výše slev poskytovaných městem rodinám s dětmi v rámci jednotlivých služeb.

Tabulka 12: Sledované ukazatele v oblasti přímé podpory rodin

OBLAST	SLEDOVANÝ UKAZATEL	SLEDOVÁNO	FORMA FINANČNÍ PODPORY
PŘÍMÁ PODPORA RODIN	Finanční podpora rodin	Výše finanční podpory při narození dítěte	Podpora 500 Kč
		Výše slev na svoz komunálního odpadu	Plné osvobození dětí a seniorů
		Výše slev v obecních zařízeních	Rodinná vstupenka do krytého bazénu

Zdroj: vlastní zpracování na základě obsahové analýzy

- **Finanční podpora při narození dítěte**

Každé nově narozené dítě získá od města finanční podporu ve výši 500 Kč. Podpora je předávána rodičům během vítání občánků formou šeku (27).

- **Slevy na svoz komunálního odpadu**

Od poplatků za svoz komunálního odpadu jsou osvobozeny děti do 3 let a senioři nad 85 let. Také v případě pobytu mimo republiku delšího než 6 měsíců nebo pobytu ve zdravotním či sociálním zařízení delším než 6 měsíců je občan od poplatku osvobozen (27).

- **Slevy pro rodiny v obecních zařízeních**

Rodinná vstupenka do krytého bazénu, slevy v obecních zařízeních nejsou (27).

4.4 Sladění rodinného a pracovního života

V oblasti sladění rodinného a pracovního života byly sledovány tři základní ukazatele – kvalifikační a rekvalifikační kurzy, flexibilní formy práce a pracovní příležitosti poskytované městem.

Tabulka 13: Výsledky analýzy oblasti sladění rodinného a pracovního života

OBLAST	SLEDOVANÝ UKAZATEL	REALIZOVANÁ OPATŘENÍ
SLADĚNÍ PRACOVNÍHO A RODINNÉHO ŽIVOTA	Poradenské služby	Individuální poradenství a besedy pro žáky dle metodiky Diagnostika profesní orientace a studijních předpokladů na úřadu práce Program Aktivizační pracovní příležitost realizovaný ve spolupráci s Úřadem práce Benešov
	Kvalifikační a rekvalifikační kurzy	Program Podporované zaměstnání realizovaný sdružením Rytmus Benešov, o. p. s. Tranzitní program Ze školy do práce realizovaný sdružením Rytmus
	Flexibilní formy práce	Pružná pracovní doba zaměstnanců města Projekt Nemocnice Rudolfa a Stefanie Benešov, a. s. Grantový projekt Evropského sociálního fondu ČR
	Pracovní příležitosti	Od roku 2006 vytvořeno 212 míst pro veřejně prospěšné práce a 99 společensky účelných míst

Zdroj: vlastní zpracování na základě obsahové analýzy

- **Poradenské služby**

Město Benešov společně s Úřadem práce ČR realizovalo opatření dle metodiky Diagnostika profesní orientace a studijních předpokladů. Jedná se především o individuální poradenství a besedy pro žáky základních škol (27).

Město Benešov uzavřelo dohodu s účinností od 7. července 2014 s Úřadem práce ČR, kontaktní pracoviště Benešov, na realizaci společného programu „Aktivizační pracovní příležitost“. Jedná se o podporu krátkodobých pracovních příležitostí uchazečů dlouhodobě vedených v evidenci uchazečů o zaměstnání (déle než 12 měsíců) nebo uchazečů o zaměstnání, kteří dlouhodobě pobírají příspěvky hmotné nouze. Hlavní plánovanou pracovní činností pro tuto aktivitu bude udržování pořádku a čistoty na veřejných prostranstvích v celém městě Benešov (27).

- **Kvalifikační a rekvalifikační kurzy**

V rámci slučitelnosti rodinného a pracovního života poskytuje občanské sdružení Rytmus Benešov dva programy – Podporované zaměstnání a Ze školy do práce (33).

Program Podporované zaměstnání je zaměřen především na pomoc osobám se zdravotním či sociálním znevýhodněním najít si a udržet zaměstnání v běžném prostředí (33).

Součástí služby je trénink sociálních dovedností, nalezení pracovního místa a v případě potřeby zajištění individuální podpory přímo na pracovišti.

Druhým programem realizovaným sdružením Rytmus je tranzitní program Ze školy do práce, který je určen mladým lidem s postižením, kteří během 1–2 let skončí školní docházku. *„Jedná se o komplex aktivit usnadňujících mladému člověku s postižením přechod ze školního do pracovního prostředí. Tento přechod se uskutečňuje zejména prostřednictvím exkurzí na konkrétních pracovištích a následně pak individuálních praxí na běžných pracovištích za podpory pracovního asistenta“* (33).

- **Flexibilní formy práce**

Městský úřad vytváří pro své zaměstnance příznivé podmínky pro sladění pracovního a rodinného života formou pružné pracovní doby.

Dále jsou v rámci slučitelnosti práce a rodiny v Benešově realizovány dva projekty:

- 1) Projekt Nemocnice Rudolfa a Stefanie Benešov, a. s.**

Název projektu: Vytváření podmínek pro sladění pracovního a rodinného života v nemocnici Benešov. (36)

Cílem projektu je *„zlepšení situace v oblasti rovných příležitostí a sladování rodinného a pracovního života v Nemocnici Rudolfa a Stefanie Benešov“* (36).

Projekt je určen ženám vracejícím se po rodičovské dovolené nebo péči o závislého člena rodiny na trh práce, osobám pečujícím o závislého člena rodiny a zaměstnancům.

Hlavní oblastí výpomoci je v rámci projektu (36):

- vytvoření podmínek pro možnost sladění rodinného a pracovního života,
- v případě odchodu na mateřskou/rodičovskou dovolenou zajistit stálý kontakt žen se zaměstnavatelem,
- umožnit ženám další vzdělávání v oboru v době mateřské/rodičovské,
- umožnit práci na zkrácené úvazky při rodičovské dovolené,
- nabídnout ženám s dětmi do 3 let služby firemních jeslí,
- posilovat u cílové skupiny konkurenceschopnost na trhu práce.

2) Grantový projekt Evropského sociálního fondu ČR (37)

Název projektu: Spokojená rodina, sladování začíná

Cílem projektu je *„pomoci osobám pečujícím o závislého člena rodiny a ženám či mužům vracejícím se po rodičovské dovolené nebo péči o závislého člena rodiny navrátit se na trh práce. Snahou bude pomoci těmto osobám nalézt rovnováhu mezi pracovním a rodinným životem“* (37).

Projekt je zaměřen především na osoby pečující o závislého člena rodiny, ženy vracející se po rodičovské dovolené nebo péči o závislého člena rodiny na trh práce, muže v obdobné situaci jako ženy s malými dětmi.

Projekt probíhá prostřednictvím čtyř programů (37):

- Aktivizační/motivační program
- Pracovně profesní diagnostika
- Program Podnikatelské desatero
- Doplnující vzdělávací aktivity

Prostřednictvím těchto projektů, které město Benešov podporuje, uskutečňuje opatření rodinné politiky uvedené v metodickém doporučení (13) – to znamená sladění rodičovského a profesního života, aniž by hrozilo sociální vyloučení dítěte nebo rodiče.

• Pracovní příležitosti

Od počátku roku 2006 vytvořeno 212 míst veřejně prospěšných prací (umístěno 175 uchazečů). Dále bylo vytvořeno 99 společensky účelných pracovních míst, která byla od počátku plně obsazena (22).

4.5 Komunikace s rodinami

V rámci oblasti Komunikace s rodinami bylo sledováno především množství, zaměření a periodicitu prarodinných aktivit a osvětových akcí pořádaných městem Benešov. Dále bylo zjišťováno množství, účel a periodicitu vydávaných publikací.

Tabulka 14: Realizovaná opatření v rámci oblastí Komunikace s rodinami

OBLAST	SLEDOVANÝ UKAZATEL	ZAMĚŘENÍ	PRAVIDELNOST
KOMUNIKACE S RODINAMI	Prarodinné aktivity	Ples pro všechny	Leden
		Pochod za povídkovým koláčem	Březen/duben
		Velikonoční jarmárek	Březen/duben
		Jaro Josefa Suka	Duben/květen
		Farmářské trhy	Duben - listopad
		Benešovský jarmark	Květen
		Pohádkový les	Květen/červen
		Benešovské posvícení	Srpen
		Benešovské toulky	Září
		Slavnosti piva Ferdinand	Září
		Podblanický hudební podzim	Září - listopad
		Rozsvícení vánočního stromu, adventní trhy	Prosinec
	Publikace	Zpravodaj města	Měsíčník
		Prevence do každé rodiny	Měsíčník
		Výroční zpráva	Ročenka
		Tematicky zaměřené publikace	Aktuálně
		Publikace Infocentra	Aktuálně
	Osvětové akce	Přednáška Výchovný pohyb (edukinetika) pro pomoc s učením	Září/2011
		Přednáška Edu cvičení pro děti s poruchami učení	Září 2012
		Přednáška pro děti jak se zdraví sluníčko	Září 2012
		Přednášky pro žáky 2. stupně o činnosti kurátorů pro děti a mládež	Prosinec 2012
		Přednáška Prevence pro žáky ZŠ o bezpečném chování a dopravní tematice	Květen 2012

Zdroj: vlastní zpracování na základě výsledků analýzy

- **Prorodinné aktivity**

Město Benešov se snaží v průběhu celého roku pořádat množství kulturně-společenských akcí, jejichž cílem je především společné setkávání nejen rodin s dětmi, ale také všech obyvatel města a blízkého okolí. Akce jsou zaměřeny převážně na tradice pramenící z historie oblasti a kultury. Jedná se například o farmářské trhy, jarmark, posvícení či rozsvěcení vánočního stromu.

Mezi tradiční kulturní akce patří slavnost Jaro Josefa Suka či Podblanický hudební podzim, které nabízí rodinám s dětmi i ostatním velké množství hudebních představení (27).

- **Publikace**

Ve sféře komunikace je využito hned několik zdrojů. Vychází měsíčník Zpravodaj města, který vyčerpávajícím způsobem informuje o veškerém dění a aktivitách ve městě. Město také dává na vědomí prostřednictvím webových stránek obce a infocentra o různých osvětových akcích, které pořádá. Dále umísťuje na svých stránkách měsíčník ministerstva vnitra Prevence do každé rodiny, který nabízí poučení, jak se bránit kriminální činnosti a jak jí předcházet (27).

- **Osvětové akce**

Město Benešov pořádá velké množství osvětových akcí zaměřených na obyvatele města a problémy, s nimiž se mohou setkávat. Akce jsou určeny rodičům dětí – například přednáška na téma Výchovní pohyb (edu-kinestetika) pro pomoc s učením realizovaná v září 2011, přednáška Edu cvičení pro děti s poruchami učení (září 2012) nebo přednáška pro děti a rodiče Jak se zdraví sluníčko vedená instruktorkou jógy (27).

Dále jsou pořádány akce pro žáky základních škol zaměřené především na prevenci. Jedná se například o přednášky pro žáky 2. stupně o činnosti kurátorů pro děti a mládež (prosinec 2012) či přednáška Prevence pro žáky ZŠ o bezpečném chování a dopravní tematice (květen 2012).

Osvětové akce jsou pořádány příležitostně.

4.6 Dotační tituly a fondy

Město Benešov realizuje aktivní dotační politiku. Každý rok je zpracováno několik žádostí o dotace. Prostřednictvím dotací byl financován proces komunitního plánování sociálních služeb na okrese Benešov. Prostřednictvím grantového fondu města byla podporována oblast sociálních věcí a zdravotnictví v roce 2013 částkou 1 104 164 Kč. Tato částka byla převážně rozdělena organizacím, jejichž zřizovatelem není město. Zprostředkovaně však tímto způsobem naplňuje prorodinnou politiku, podporuje soudržnost a funkci rodiny (27).

Tabulka 15: Dotace poskytované městem v rámci oblasti prorodinné politiky

OBLAST	SLEDOVANÝ UKAZATEL	PROJEKT	REALIZACE
DOTAČNÍ TITULY A FONDY	Dotační tituly a fondy	Revitalizace volnočasového prostoru v Benešově	2014
		Volnočasové a dětské hřiště Tyršova/Jiráskova, Benešov	2014
		Dětská střelnice při připomenutí zavraždění lovce Ferdinanda d'Este	2014
		Speciální výslechová místnost	2014
		Rekonstrukce a přístavba sportovního sálu DDM	2013
		Podpora procesu komunitního plánování sociálních služeb na okrese Benešov	2013
		Ekovláčekem z Benešova do Konopiště	2012

Zdroj: vlastní zpracování na základě výsledků analýzy

5 DISKUZE

Rodina je základní jednotkou společnosti, plní důležité a nezastupitelné funkce (sociálně-ekonomická, socializační, výchovná, regenerační i podpůrná) (13). Je to přirozená lidská skupina, která není nahraditelná žádnou jinou formou – proto by měl být zájem každého vyspělého státu tuto buňku chránit a vytvářet podmínky pro její zdravou existenci, aby mohla své přirozené funkce plnit. Mimo státní struktury, zastřešující prorodinnou politiku dobrou legislativou a podporou, jsou tady kraje a hlavně obce, které jsou podle Národní koncepce podpory rodin s dětmi nejdůležitějšími aktéry rodinné politiky. Jsou v přímém kontaktu s rodinami, znají jejich potřeby a disponují širokou škálou kompetencí k vytváření podmínek a ovzduší, které je rodinnému životu nakloněno (17). Podle Národní zprávy o rodině by měl stát vytvářet zásadní rámcové podmínky pro dobrou rodinnou politiku na úrovni krajů a obcí (12).

V dnešní době status rodiny ztrácí v povědomí lidí své výsostné postavení, jakoby se její důležitost snižovala. Mnoho mladých lidí má strach ze závazků, ze ztráty svobody, ze ztráty kariéry. A také strach z možných existenčních obtíží – bydlení, finance. Založení rodiny odkládají na pozdější dobu, což rozhodně nepřispívá zdravé populaci. Prorodinná opatření mají svůj velký smysl právě v době úpadku rodiny. Podle Metodického doporučení MPSV ČR by se měla dostat rodina do centra pozornosti místních samospráv, které by měly podpořit schopnost rodin plnit své přirozené funkce (17).

Smyslem této práce bylo zjistit, jaká je národní prorodinná politika, jaká jsou státem doporučená prorodinná opatření a jaká prorodinná opatření v rámci obce realizuje město Benešov. Výzkum probíhal v oblastech, které by měly být podle MPSV prioritami. Jsou to služby pro rodiny, prostor města přátelský rodinám, přímá podpora rodin, sladění pracovního a rodinného života, komunikace s rodinami, dotační tituly a fondy.

Výzkumné šetření bylo realizováno pomocí kvalitativní metody výzkumu. Základní metodou byla metoda obsahové analýzy dokumentů, a to dvou

typů: dokumentů města a národních dokumentů obsahujících státem doporučená prorodinná opatření.

Oblast služeb pro rodiny byla rozdělena do dvou podoblastí – školství a sociální služby, které se ještě dělí na služby odborného poradenství, služby sociální péče a sociální prevenci (viz Tabulka 2 a 3). V tabulkách jsou postupně zpřehledněny sledované ukazatele a konkrétní sledované parametry.

Oblast služeb pro rodiny je v Benešově velmi rozvinutá (viz Tabulka 9 a 10). Pro rodiny s dětmi v nejujtlejším věku jsou zde zřízena dvě mateřská centra, rodiči velmi vyhledávaná. Jak píše Langmeier, dítě v batolecím věku je velmi silně závislé na matce, teprve kolem 3. roku je schopno delšího odloučení, což může být např. pravidelná docházka do mateřské školy (1). Nové poznatky vývojové psychologie také potvrzují, že časná separace dítěte od matky vyvolává úzkost ze ztráty matky, která se pak táhne celým životem (1). Pro rodiny s dětmi je tedy mateřské centrum velmi přínosné, díky němu si může dítě postupně zvykat na větší kolektiv svých vrstevníků, a to za přítomnosti matky nebo otce (12). Město Benešov podporuje prostřednictvím grantového fondu mateřské centrum Hvězdička, které funguje nejen jako služba pro děti, ale má záběr napříč všemi oblastmi prorodinných opatření (28, 29). Toto mateřské centrum je otevřeno všem dětem, včetně dětí s postižením, což je podle doporučení MPSV velmi příznivá informace (16, 29). Krajský úřad Středočeského kraje udělil Mateřskému centru Hvězdička oprávnění k výkonu sociálně-právní ochrany dětí – poskytuje tedy služby z oblasti sociální prevence a odborné sociální poradenství v souvislosti s řešením výchovných nebo jiných problémů souvisejících s péčí o dítě (29). V roce 2013 poskytlo město dotaci 150 000 Kč (28).

Analýzou dokumentů města bylo zjištěno, že kapacita mateřských škol je dostatečná (viz Tabulka 9). SWOT analýzou však byla odhalena slabá stránka v podobě jejich nedostatečné kapacity (24). Na stránkách těchto školských zařízení jsem v tomto směru nezjistila žádné konkrétní údaje. Změnou struktury obyvatelstva a navýšením kapacity v mateřské škole U Kohoutka Sedmipírka je tato nesourodá informace objasnitelná (27, 23).

Mateřská škola Berušky jako jediná ve městě má otevřeny dvě třídy pro děti s postižením. Celková kapacita těchto tříd je 24 dětí. Při analýze dokumentů mateřských škol bylo zjištěno, že MŠ Na Karlově umožňuje také integraci dítěte s asistentkou (22). Je to velmi přínosné, pokud dítě s nějakým problémem má možnost a touhu zapojit se do kolektivu svých vrstevníků. Město touto formou prorodinných opatření umožňuje rodinám těchto dětí zapojit se do pracovního procesu nebo jiným způsobem kompenzovat svou nelehkou situaci.

V oblasti primárního školství je město zřizovatelem čtyř základních škol a jedné základní umělecké školy (viz Tabulka 9). Velkým přínosem pro rodiny s dítětem s mentálním nebo kombinovaným postižením je základní a praktická škola, která poskytuje vzdělávání s pomocí asistenta pro tuto cílovou skupinu dětí. Součástí školy je také Speciálně pedagogické centrum, které poskytuje odborné poradenské služby formou ambulantní nebo terénní, speciálně-pedagogickou a psychologickou diagnostiku, pomoc při integraci dětí s postižením do mateřských a základních škol běžného typu (27). Dále provádí kontrolní výjezdy v rodinách a u integrovaných žáků přímo v příslušné škole (27). Toto zařízení je velmi významným prvkem v prorodinné politice města. Podle Národní koncepce podpory rodin s dětmi je podpora rodin se specifickými potřebami nezbytná, je nutné zajistit jim přístup ke vzdělání, aby se zabránilo sociálnímu vyloučení (17).

Základní umělecká škola patří k dalšímu, i když nepovinnému vzdělávání. Hlavním cílem podle slov ředitele školy je vzdělávání a příprava na studium středních a vysokých uměleckých škol (27). To je samozřejmě částečně pravda, lze však říci, že nejdůležitější na uměleckém vzdělání je zušlechťující a obohacující účinek, rozvíjení tvořivosti, fantazie, kultivovaného chování.

Pro děti ve věku základního vzdělávání je velmi důležitá nabídka mimoškolních aktivit a zájmových kroužků, aby bylo možné vhodně a účelně využít volný čas dětí v době, kdy rodiče mají ještě pracovní povinnosti. Město Benešov zajišťuje volnočasovou aktivitu pro děti prostřednictvím domova dětí a mládeže, který nabízí mnoho zájmových a vzdělávacích kroužků na každý všední den. Jedná se o kroužek: sportovní, hudební, keramický, myslivecký, šachový, taneční, kroužek vaření a mnoho

dalších. Tyto aktivity jsou realizovány v průběhu odpoledne od 13 až do 21 hodin (37). Tato možnost je jistě velmi prospěšná, DDM navštěvuje 1137 dětí, tedy přibližně 50 % (viz Tabulka 9). Kromě aktivit v průběhu školního roku pořádá DDM také příměstské a pobytové tábory během prázdninových měsíců. Dům dětí a mládeže je organizací města Benešov. V poslední době prošel velkou rekonstrukcí. Slavnostně byl otevřen letos v únoru, celkové náklady za rok 2013 na tuto vnitřní i venkovní rekonstrukci činily 6 100 000 Kč (23, 27).

Základními druhy sociální služby jsou podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, základní a odborné sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence (11). Výzkumným šetřením bylo zjištěno, že všechny tyto služby jsou v rámci prorodinné politiky v městě Benešově zastoupeny a podporovány (viz Tabulka 10) – ve většině případů finanční dotací, pouze pečovatelská služba je organizací města (27, 28). Město podporuje také Ranou péči Eda, která spadá do oblasti prevence (28). Tato služba je velmi důležitá, není sice zastoupena na území Benešova, pro potřebné rodiny však má obrovský význam. Služba je poskytována formou terénní i ambulantní. Na provoz město přispělo v roce 2013 částkou 20 000 Kč.

Jednou z dalších priorit prorodinných opatření je prostor města přátelský rodinám. Město Benešov není zapojeno v žádném projektu vyhlášeném Ministerstvem práce a sociálních věcí – jako například Obec přátelská rodině nebo Rodinné pasy (16). Pro rodiny s dětmi je však vybudovaná velká síť dětských hřišť, které jsou lokalizovány do sídlišť a obytných zón (viz Tabulka 11). O tyto se pravidelně stará technická správa města. Dále je zde výrazně podporováno sportovní vyžití pro děti a mládež. Pro místní sportovní kluby vydalo město v roce 2013 2 000 000 Kč (27). Fenomémem dnešní doby jsou počítače a počítačové hry, proto je investice do alternativního zájmu dětí a mládeže jistě prospěšná. Kromě toho má město zřízen komplex sportovišť, kde mohou celé rodiny příjemně a společně strávit volný čas (viz Kapitola 4.2).

Dětské koutky jsou slabým místem města. Zřízeno není ani tzv. Family point. Nebylo zjištěno, z jakého důvodu je tato služba opomíjena, přestože jsou doporučena

MPSV. Pokud se podíváme pohledem maminky s dítětem, je to nedostatek v určitém věku dítěte dost zásadní.

Bezbariérovost v Benešově je, podle informací zjištěných přímo na Městském úřadě Benešov, zajištěna (viz Tabulka 11). Městská hromadná doprava v Benešově je vybavena nízkopodlažními autobusy. Na přechodech u škol fungují v rámci bezpečnosti dozory příslušníků Městské policie, a to v době, kdy děti docházejí do školy.

Město poskytuje svým nově narozeným občanům jednorázový příspěvek 500 Kč (27). Jiná přímá finanční podpora rodin nebyla zjištěna. Podle Národní koncepce na podporu rodin je nezbytný rozvoj opatření finanční podpory nediskriminačním způsobem – např. slevy na vybrané zboží nebo služby (17). Tímto způsobem město přispívá rodinám s dětmi do 3 let, které jsou osvobozeny od poplatku za svoz komunálního odpadu (27). Slevy pro rodiny jsou umožněny v krytém bazénu (27). Aby mohla fungovat rodina s více malými dětmi a nebyla finančně závislá na pomoci státu, mělo by se více vycházet vstříc právě těmito formami podpory.

Slučitelnost práce a rodiny má umožnit rodičům sladit pracovní a rodinný život, aniž by docházelo k zanedbávání rodiny (13). Ideální by bylo, kdyby si rodiče mohli svobodně vybrat, jestli ještě chtějí být s dítětem doma, nebo chtějí rodičovství kombinovat s profesní kariérou. Vždy však musí být na prvním místě zájem a blaho dítěte, nesmí být ohrožen jeho vývoj (11). Samozřejmě že pro malé děti je nejlepší být co nejdéle v domácím prostředí, ale není to vždy možné. Pro pečujícího rodiče je rizikem v případě dlouhodobého přerušení pracovní kariéry ztráta zaměstnání a zvýšené obtíže při návratu na pracovní trh (11). Město Benešov podporuje sladování prostřednictvím dvou projektů, které mohou pomoci pečujícím rodičům v návratu do pracovního procesu (viz Tabulka 13). Flexibilní formy práce zajišťuje město pouze svým zaměstnancům. Kvalifikační a rekvalifikační kurzy podporuje město finančně prostřednictvím společnosti Rytmus.

Komunikace s rodinami je v Benešově na výborné úrovni (viz Tabulka 14). Město pravidelně informuje své občany o všech aktivitách na svých webových stránkách, které jsou pravidelně aktualizovány, jsou zde uveřejňovány všechny legislativní změny týkající se občanů, vyhlášky, varování, důležité dokumenty, kulturní

akce, akce místních organizací apod. Dokonce mohou občané sledovat on-line veřejné zasedání zastupitelstva města. Podle Rodinné politiky na úrovni krajů a obcí musí být nedílnou součástí regionální rodinné politiky informování všech jejích aktérů prostřednictvím např. webového portálu, letáků, brožur a informace musí být srozumitelné a dostupné (13). Město získalo v krajském kole soutěže Zlatý erb – o nejlepší webové stránky a elektronické služby měst a obcí ve Středočeském kraji – 1. místo 2014 (27).

Posledním ze sledovaných prorodinných opatření jsou dotační tituly a fondy. Podle Metodických pokynů dotačním řízení pro NNO v oblasti podpory pro rodiny se může zvětšit objem finančních zdrojů, ze kterých mohou organizace čerpat. Zároveň přestanou být anonymními subjekty a finance mohou být přiděleny adresněji (13). Město má dobře zpracovanou dotační strategii a prostřednictvím grantového fondu (viz Tabulka 15) podporuje neziskové organizace, které svou činností naplňují prorodinná opatření.

ZÁVĚR

Podle dokumentu Národní koncepce rodinné politiky: „*Prorodinná politika nemůže respektovat rezortní hranice, může být z povahy věci jen politikou průřezovou, souznějící se všemi dalšími důležitými strategiemi, politikami, správními akty i jednotlivými opatřeními. Musí co nejlépe předjímat společenské změny a být koncipována s uvědoměním si dlouhodobých efektů dnešních činů; musí být koordinována způsobem, který bude vycházet z jasně stanovených a kontrolovatelných cílů, s vyčleněnými zdroji a odpovědnostmi jednotlivých aktérů, s průběžným hodnocením dosažených výsledků – ale zároveň natolik pružně, aby byla schopna reagovat na proměny vnějších a vnitřních podmínek své realizace*“ (11).

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaká opatření v rámci prorodinné politiky realizovalo město Benešov u Prahy a jak tato opatření korespondují s koncepcí prorodinné politiky vydané Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR.

Otázka, která byla na začátku této práce položena, zní: Jakým způsobem a formami obec Benešov realizuje cíle a opatření rodinné politiky?

Výzkumem bylo zjištěno, že prorodinná opatření realizuje město Benešov různými formami a způsoby. Nejčastější formou je dotační řízení pro neziskové organizace, které mají ve své náplni služby pro rodiny. Velmi propracovaná oblast je komunikace s rodinami, město má webové stránky na vysoké úrovni, veškeré informace jsou aktuální, tištěné publikace jsou zde i v elektronické podobě.

Město má rozsáhlou síť služeb. Ve službách pro rodiny je na dobré úrovni poradenství, péče i prevence. Některé služby jsou zde však omezené, některé chybí úplně. Pro rodiny s nejmenšími dětmi chybí realizace dětských koutků. Také bych městu doporučila realizaci projektu Family Point, který je ve městech, kde je uskutečněn, velmi oceněn.

Podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, lze v rámci úřadu zřídit oddělení nebo odbor rodinné politiky (17). Zastupitelstvo pak může zřídit výbor pro rodinu, rada obce komisi pro rodinu. Výbor či komise pak může být iniciátorem větších akcí pro rodinu a může participovat na důležitějších rozhodnutích v rámci regionu (17). Ve městě Benešov toto institucionální zajištění není. Je zde dobře vypracovaný Strategický plán

rozvoje města Benešov a Komunitní plán sociálních služeb. Jednotná koncepce rodinné politiky však chybí. Zastřešení rodinné politiky města jednotnou koncepcí by bylo pro přehlednou a systematickou realizaci proročinných opatření velmi užitečné.

SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY

- 1) LANGMEIER, J, KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada, 2006. 368 s. ISBN 80-247-1284-9.
- 2) LÜSCHER, K. Familie und Familienforschung im Übergang zur Postmoderne. In: K. Lüscher, F. Schulteis, M. Wehrspaun (Hg.), *Die „postmoderne“ Familie. Familiäre Strategien und Familienpolitik in einer Übergangszeit*, 1988, Konstanz.
- 3) DIENEL, CH. *Familienpolitik. Eine praxisorientierte Gesamtdarstellung der Handlungsfelder und Probleme*, Weinheim – München, 2003.
- 4) ŠPAŇHELOVÁ, I. *Dítě a rozvod rodičů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 179 s. ISBN 978-80-247-3181-0.
- 5) REICHEL, S. *Kapitoly systematické sociologie*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008. 240 s. ISBN 978-80-247-2594-9.
- 6) MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993. ISBN 80-901424-7-8.
- 7) SIROVÁTKA, T. Rodinné chování a rodinná politika v České republice. In: MAREŠ, P., POTOČNÝ, T. (eds.). *Modernizace a česká rodina*. Sborník prezentací na sympoziu Fakulty sociálních studií MU Brno: Barrister a Principál, 2003. 348 s. ISBN 80-86598-61-6.
- 8) MATĚJKOVÁ, B. PALONCYOVÁ, J. *Rodinná politika ve vybraných evropských zemích II*. Praha: VÚPSV, 2004.
- 9) RABUŠIC, L. Value Change and Demographic Behaviour in the Czech Republic. *Czech Sociological Review* 9 (1): 99-122. In: SIROVÁTKA, T. Rodinné chování a rodinná politika v České republice. In: MAREŠ, P., POTOČNÝ, T. (eds.). *Modernizace a česká rodina*. Sborník prezentací na sympoziu Fakulty sociálních studií MU Brno. Barrister a Principál, 2003. 348 s. ISBN 80-86598-61-6.

- 10) LIPOVETSKY, G. *Paradoxní štěstí. Esej o hyperkonzumní společnosti*. 1. vyd. Praha: Prostor, 2007. ISBN 978-80-7260-184-4.
- 11) ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Rodina: *Národní koncepce rodinné politiky* [online]. [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf.
- 12) ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ: Rodina. *Národní zpráva o rodině* [online]. 2004. [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/899/zprava_b.pdf.
- 13) RODINNÁ POLITIKA NA ÚROVNI KRAJŮ A OBCÍ. Metodické „doporučení“ Ministerstva práce a sociálních věcí. MPSV [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2008 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/6778/Rodinna_politika.pdf
- 14) KOLIBOVÁ, H. *Sociální politika II*. 1. vyd. Opava: OPTYS, 2008. 137 s. ISBN 978-80-85819-67-0.
- 15) KREBS, V. et al. *Sociální politika*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2005. 502 s. ISBN 80-7357-050 - 5.
- 16) ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Rodina: *Rodinná politika na úrovni krajů a obcí* [online]. ©2005 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/4>.
- 17) ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ: Rodina. *Národní koncepce podpory rodin s dětmi* [online]. 2010. [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7958/Narodni_koncepce_podpory_rodin_s_detmi.pdf
- 18) ŽEGKLITZ, J. *Rodinná politika pro Českou republiku. Studie OI č. 16*. Praha: Občanský institut, 2005. 29 s. ISBN 80-86228-12-6.
- 19) ŠVARŤÍČEK, Roman a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0.

- 20) Dotisk 3. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 374 s. ISBN 80-246-0139-7
- 21) KOZLOVÁ, Lucie a KUBELOVÁ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele.*, Veronika. *Jak psát bakalářskou a diplomovou práci.* 2. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2009. 55 s. ISBN 978-80-7394-155-0.
- 22) MĚSTO BENEŠOV. Strategický plán rozvoje města Benešov. [online]. 2012-01-11. [cit. 2014-05-02]. Dostupné z: http://www.benesov-city.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=219&id=5460&query=strategický+plán
- 23) MĚSTO BENEŠOV. Závěrečný účet města Benešov 2013. [online]. 2014-06-06. [cit. 2014-07-02]. Dostupné z: http://www.benesov-city.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=219&id=24252&query=Závěrečný+účet+města+Benešov+2013.
- 24) BENEŠOV-CITY: Komunitní plánování sociálních služeb Benešov. In: *Webhouse.cz* [online]. Benešov, 7. 8. 2013 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: http://www.benesov-city.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=219&id_ktg=1269&p1=6784.
- 25) MĚSTO BENEŠOV. Plán prevence kriminality města Benešov na léta 2013 – 2015. [online]. 2013-01-07. [cit. 2014-05-10]. Dostupné z: http://www.benesov-city.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=219&id=13350&query=plán+prevence.
- 26) MĚSTO BENEŠOV. Plán protidrogové prevence města Benešov na období 2014–2016. [online]. 2014-04-08. [cit. 2014-05 20]. Dostupné z: http://www.benesov-city.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=219&id=22796&query=plán+protidrogové+prevence.
- 27) BENEŠOV-CITY: Oficiální stránky města. In: *WEBHOUSE®* [online]. Benešov, 2011 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://www.benesov-city.cz/>.
- 28) BENEŠOV-CITY: Přehled čerpání dotací za rok 2013. In: *WEBHOUSE®* [online]. Benešov, 21. 1. 2014 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z:

http://www.benesov-city.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=219&id=20817&query=grant.

- 29) MATEŘSKÉ CENTRUM HVĚZDIČKA: *Výroční zpráva 2012* [online]. 2013 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: http://www.hvezdicka.info/storage/1381891558_sb_2012.pdf.
- 30) HLÍDÁČEK: *Mateřské centrum* [online]. Benešov: Hlidacek.cz, © 2008 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://www.hlidacek.cz/>.
- 31) RUAH, o. p. s. Služby. [online]. 2014. [cit. 2014-05-20]. Dostupné z: <http://www.ruah-ops.cz>.
- 32) CESTA INTEGRACE, o. p. s.: Občanská poradna. *Jaws Project* [online]. 27. 3. 2014 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://www.cestaintegrace.cz/poradna/>.
- 33) RYTMUS BENEŠOV, o. p. s. Tranzitní program. [online]. 2014. [cit. 2014-05-21]. Dostupné z: <http://kutnahora.rytmus.org/cms162/index.php?page=tranzitni-program>.
- 34) NEMOCNICE RUDOLFA A STEFANIE BENEŠOV, a. s. *Realizované projekty*. [online]. 2014. [cit. 2014-05-12]. Dostupné z: <http://www.hospital-bn.cz/o-nemocnici/realizovane-projekty>.
- 35) CERPOS, o. s. Projekt. [online]. 2014. [cit. 2014-05-20]. Dostupné z: <http://www.cerpos.cz/projekt.html>.
- 36) MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR: Vytváření podmínek pro sladění pracovního a rodinného života v nemocnici Benešov. In: *Mpsv.cz* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2012 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: http://esfdb.esfcr.cz/modules/projects/detail.php?id_project_detail=3249.
- 37) MAVO, s.r.o.: Spokojená rodina, sladování začíná. *APLICUS S.R.O.* [online]. © 2012 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://www.mavo.eu/MAVO/grantove-projekty/realizovane-projekty/spokojena-rodina>.